

CUMHURİYET SENATOSU TUTANAK DERGİSİ

4 ncü Birleşim

12 . 11 . 1974 Salı

İÇİNDEKİLER

| | Sayfa | | Sayfa |
|--|-------|--|---------|
| I. — Geçen tutanak özeti | 88 | 6. — İstanbul Üyesi Mehmet Feyyat'ın, | |
| II. — Yoklamalar | 89,89 | Hükümetin kurulamamasından dolayı Parla- | |
| III. — Başkanlık Divanının Genel Kurula | | mento üyelerine düşen sorumluluk konusunda | |
| sunuşları | 90 | gündem dışı demeci. | 91:96 |
| 1. — Görev ile yurt dışına giden Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal'a, Ticaret Bakanı Fehim Adak'ın vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/544) | 90 | 7. — Kocaeli Üyesi Lûtfi Tokoğlu'nun, Başbakan Bülent Ecevit'in C. H. P. Gençlik Kol- ları Kurultayında yapmış olduğu konuşma ko- nusunda gündem dışı demeci. | 96:97 |
| 2. — Bakanlar Kurulunun yeniden teşkili için görevlendirilen C. H. P. Genel Başkanı ve Zonguldak Milletvekili Bülent Ecevit'in, Millet Meclisinden güvenoyu alabilecek bir Bakanlar Kurulu teşkiline imkân bulamadığına dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/543) | 90 | 8. — Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal'ın, «Pa- muk işçisinin Öyküsü» adlı televizyon progra- mı konusunda gündem dışı demeci. | 97:102 |
| 3. — Çorum Üyesi Safa Yalçuk'un, Dışişle- ri, Turizm ve Tanıtma Komisyonu üyelighinden çekildiğine dair önergesi. (4/202) | 90 | 9. — Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, Hükü- met buhranının uzamasından doğacak mahzur- lar konusunda gündem dışı demeci. | 102:104 |
| 4. — Kütahya Üyesi Osman Albayrak'ın, İçişleri ve Millî Eğitim komisyonları üyelikle- rinden çekildiğine dair önergesi. (4/201) | 90 | 10. — Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal'ın, Baş- bakan Bülent Ecevit'in 10 . 11 . 1974 tarihinde Afyon Karahisar'da yaptığı konuşma konusun- da gündem dışı demeci. | 104:105 |
| 5. — Sakarya Üyesi Mustafa Tıǧlı'nın, Atatürk'ün ölüm yıldönümü dolayısıyla O'nun hâtırasını anma konusunda gündem dışı de- meci. | 90:91 | 11. — Cumhurbaşkanınca S. Üye Fethi Çe- likbaş'ın, Hükümetin istifası ve vatandaşın za- ruri ihtiyaç maddeleri karşısındaki tutumu ko- nularında gündem dışı demeci. | 105:107 |
| | | 12. — İstanbul Üyesi Fikret Gündoğan'ın; C. H. P. Genel Başkanının C. H. P. Gençlik | |

Kolları Kurultayında yaptığı konuşmayı vesile
ittihaz ederek Hükümet bunalımını çıkmaza
sokan istemlerinin mahiyeti konusunda gündem
dışı demeci. 107:111

IV. — Sorular ve cevaplar 111

A) *Yazılı sorular ve cevapları 111*

1. — Cumhuriyet Senatosu Siirt Üyesi Sü-
reyya Öner'in, Siirt'te DSİ'nin şubesinin açıl-

Sayfa
masının düşünülüp düşünülmediğine dair soru
önergesi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Baka-
nı Cahit Kayra'nın yazılı cevabı. (7/262) 111:112

2. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi
Sami Turan'ın, Almanya'da çalışan işçilerimizin
çocuk zammına dair soru önergesi ve Çalışma
Bakanı Önder Sav'ın yazılı cevabı. (7/284) 112:114

I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Cumhurbaşkanınca S. Ü. Selâhaddin Babüroğlu,
iş adamlarının ve şirketlerin vakıflara yapmış olduk-
ları bağışlar sebebiyle Hazinesinin önemli ölçüde gelir
kaybına uğradığına dair gündem dışı demecinde bulundu.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Selâhattin Ciz-
relioğlu, 5.11.1974 tarihli 2 nci Birleşimde Devlet
memurlarının haksız tayin ve tasarruflarına dair Bolu
Üyesi Alâeddin Yılmaztürk'ün gündem dışı demecine
cevap verdi.

Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçlilgil, Hükümet buhra-
nı ve iktisadî sıkıntılar;

Tekirdağ Üyesi Cemal Tarlan, İçişleri Bakanlığının
bazı valiler hakkında tatbik ettiği mevzuat dışı uy-
gulamalar;

Gaziantep Üyesi İbrahim Tevfik Kutlar, Tekel'in
kuru üzüm mubayaası;

Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu, bazı bölgeler-
de yakıt olarak kullanılan tezeğin üretimi artırıcı yön-
de değerlendirilmesi;

Adana Üyesi M. Nuri Âdemoğlu, Çukurova'da
pamuk ürününe zarar veren beyaz sinek ile müca-
dele;

Kayseri Üyesi Hüseyin Kalpaklıoğlu, fennî gübre
fiyatları;

Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzaal, pancar fiyatının
ilânından sonra müstahsilin düştüğü sıkıntılar konu-
larında gündem dışı birer demecinde bulundu.

İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk; Tekirdağ Üyesi
Cemal Tarlan, Adana Üyesi M. Nuri Âdemoğlu,
Kayseri Üyesi Hüseyin Kalpaklıoğlu'nun bu Birle-
şimde yapmış oldukları gündem dışı konuşmaları ce-
vaplandırdı.

Kıbrıs konusundaki Türk tezini duyurmak ama-
cıyla Bitlis Üyesi Kâmrân İnan'ın dış ülkelere ve

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 17 Eylül
1974 tarihinde Newyork'da başlayacak 29 ncu dö-
nem toplantılarına Bursa Üyesi İhsan Sabri Çağla-
yangil ile Bitlis Üyesi Kâmrân İnan'ın gönderilmele-
rine dair Başbakanlık tezkereleri kabul olundu.

12.11.1974 Salı günü saat 15,00'te toplanılmak
üzere Birleşime saat 16,50'de son verildi.

| | |
|---------------------------|----------------------------|
| Başkan | Kâtip |
| Başkanvekili | Konya |
| <i>Necip Mirkelâmoğlu</i> | <i>Osman Nuri Canpolat</i> |
| | Kâtip |
| | Cumhurbaşkanınca S. Ü. |
| | <i>Hüsamettin Çelebi</i> |

SORULAR

Yazılı sorular

1. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca
Seçilen Üye Selâhaddin Babüroğlu'nun, Vakıflara dair
yazılı soru önergesi, Maliye Bakanlığına gönderilmiş-
tir. (7/285)

2. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Meh-
met Feyyat'ın, resmî kabullere dair yazılı soru öner-
gesi, Dışişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/286)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

BAŞKAN — Başkanvekili Zihni Betil

KÂTİPLER — Arif Hikmet Yurtsever (Bingöl), Ekrem Kabay (Burdur)

BAŞKAN — Yüce Cumhuriyet Senatosunun sayın üyeleri, 4 ncü Birleşimi açıyorum.

II. - YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.
(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Sayın senatörler, çoğunluğumuz olmadı için Birleşimi açamıyorum. (A. P. sıralarından «Çoğunluğumuz var» sesleri.)

ORAL KARAOSMANOĞLU (Manisa) — Zapta geçmelidir. Zapta geçmesini rica ediyorum; Halk Partisi Grupundan kimse yoktur.

ADNAN KARAKÜÇÜK (Kahraman Maraş) — Cumhuriyet Halk Partisinden kimsenin olmadığını zapta geçmesini rica ediyorum.

OSMAN SALİHOĞLU (Sakarya) — Cumhuriyet Halk Partisinden şikâyetçiyim. Sayın Başkan, kaç kişi var, kimler var?..

LÜTFİ TOKOĞLU (Kocaeli) — Sayın Başkan 90 küsur kişi var. Söz istiyorum.

BAŞKAN — Bir saniyenizi rica ediyorum efendim, bir saniyenizi rica ediyorum Sayın Tokoğlu, söz vereceğim efendim.

Çoğunluğumuzun olduğunu iddia eden arkadaşımız saydılar mı sayın üyeleri? Sayarak mı söylüyorlar? Yoklama yaptık. Başkanlık Divanı tespit etti.

OSMAN SALİHOĞLU (Sakarya) — Kaç kişi vardı?

BAŞKAN — 82 kişi efendim. Müsaade buyurunuz, yoklama adı okunduğu sırada hazır olmayıp da sonradan gelen arkadaşımız varsa, lütfen ayağa kalksın efendim. Siz varsınız, bir de Sayın Ünaldı.

Başkanlık Divanındaki üç üye arkadaşımızla birlikte 86'dır. Bu itibarla 4 ncü Birleşimimizi açma olanağımız yoktur. Çoğunluğumuzun olması olanağını gözönünde bulundurarak Birleşimi açma işlemine saat 16.00'da tekrar başlayacağız.

LÜTFİ TOKOĞLU (Kocaeli) — Sayın Başkan söz istemiştim.

BAŞKAN — Sayın Tokoğlu, Birleşimi açamadığım için söz verme olanağım yok. Mazur görmeyi rica edeceğim.

Saat 16.00'da toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 15.10

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 16.00

BAŞKAN — Başkanvekili Zihni Betil.

KÂTİPLER : Arif Hikmet Yurtsever (Bingöl) - Ekrem Kabay (Burdur)

BAŞKAN — Cumhuriyet Senatosunun değerli üyeleri, 4 ncü Birleşimin ikinci oturumunu açıyorum.

II - YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.
(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım çoğunluğumuz vardır, müzakerelere başlıyoruz.

III - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *Görev ile yurt dışına giden Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal'a, Ticaret Bakanı Fehim Adak'ın vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/544)*

BAŞKAN — İki Cumhurbaşkanlığı tezkeresi vardır, sunuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görev ile yurt dışına giden Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal'ın dönüşüne kadar; Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına, Ticaret Bakanı Fehim Adak'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

MUSTAFA DELİVELİ (Hatay) — Sayın Başkan gündem dışı söz talep etmiştik.

BAŞKAN — Başkanlığın sunuşları gündem dışı konuşma isteğinden önce yer alır. Daha gündeme geçmedim.

2. — *Bakanlar Kurulunun yeniden teşkili için görevlendirilen C. H. P. Genel Başkanı ve Zonguldak Milletvekili Bülent Ecevit'in, Millet Meclisinden güvenoyu alabilecek bir Bakanlar Kurulu teşkiline imkân bulamadığına dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/543)*

BAŞKAN — İkinci tezkereyi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 10 Ekim 1974 gün ve 4-963 sayılı yazınız.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı ve Zonguldak Milletvekili Sayın Bülent Ecevit; ilgi yazınız üzerine yapmış olduğu temaslar sonunda, Millet Meclisinden güvenoyu alabilecek bir Bakanlar Kurulunun teşkiline imkân bulamadığını, 7 Kasım 1974 tarihli mektubu ile bildirmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

MEHMET ÜNALDI (Adana) — Sayın Başkan, yanlış tatbikat yapıyorsunuz. Evvelâ gündem dışı konuşmalara geçilir. Ondan sonra gündeme geçilir. Siz evvelâ gündeme geçtiniz. Başkanlık sunuşları gündemde yazılıdır.

3. — *Çorum Üyesi Safa Yalçuk'un, Dışişleri, Turizm ve Tanıtma Komisyonu üyeliğinden çekildiğine dair önergesi. (4/202)*

BAŞKAN — Komisyonlardan iki çekilme önergesi vardır, sunuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Dışişleri, Turizm ve Tanıtma Komisyonu üyeliğinden istifa ediyorum.

Bilgilerinize arz ederim.

Çorum
Safa Yalçuk

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

4. — *Kütahya Üyesi Osman Albayrak'ın, İçişleri ve Millî Eğitim Komisyonları üyeliklerinden çekildiğine dair önergesi. (4/201)*

BAŞKAN — Diğer önergeyi sunuyorum.

Yüksek Başkanlığa

İçişleri ve Millî Eğitim Komisyonları üyeliklerinden istifa ediyorum.

Bilgilerinize arz ederim.

Kütahya
Osman Albayrak

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

5. — *Sakarya Üyesi Mustafa Tıǧlı'nın, Atatürk'ün ölüm yıldönümü dolayısıyla O'nun hatırasını anma konusunda gündem dışı demeci.*

BAŞKAN — Sayın senatörler; gündem dışı konuşma istekleri var. Tüzüğümüzde uygun olarak on sayın üye gündem dışı konuşma isteğinde bulunmuştur. Önergelerin verildiği tarih ve saat işaretlenmek suretiyle bu istekler sıraya konulmuştur. İlk istek, Cumhuriyet Senatosu Sakarya Üyesi Sayın Mustafa Tıǧlı'nındır. Önergesini sunuyoruz. Önergelerinden sonra kendilerine söz vereceğim.

Cumhuriyet Senatosu Sayın Başkanlığına

Atatürk'ün ölümü dolayısıyla hatıratını dile getirmek üzere gündem dışı söz verilmesini saygı ile arz ederim.

Sakarya
Mustafa Tıǧlı

BAŞKAN — Sayın Tıǧlı, buyurun.

MUSTAFA TIĞLI (Sakarya) — Sayın Başkan, sayın senatörler;

İnsanlık idealinin mümtaz ve eşsiz siması Kahraman Ata'mızın ölümü münasebetiyle her yıl yapıldığı gibi, bugün de O'nu şükranla anıyoruz.

Bugün bir yas günü değildir, bir şükran günüdür. Türk Milleti yaşadıkça O'nu şükranla anacaktır. O, hiçbir zaman bir esatiri tarihiye olmayacaktır. O, hiçbir zaman ne olduğu bilinmeyen bir cfsane haline gelmeyecektir. O, bir aksiyondur, O, bir Türk içtimai aksiyonudur. O itibarla O, her zaman yaşayacaktır. Onun için Ata'yı bugün şükranla anıyoruz.

Vatanının dört tarafı düşmanla çevrilmiş olan Türk Milletini, «O'nu bu ibtizalden kurtar» diyen Tanrının muhababı Atatürk, zafere kavuşturmuştur. Evet, vatan düşmandan kurtulmuştu; fakat Türk Milletinin meselesi yeni başlıyordu. O, kendi ifadesiyle, «Milletin sosyal ve iktisadî meseleleri halledilmedikçe; yapılan harpler, kazanılan zaferler kan dökmekten ileri gidemez, hiçbir mana ifade edemez» diyordu. Onun için, Atatürk'ün yapacağı meseleler vardı : Modern Türk Devletini kurmak, uygar devleti kurmak.

İşte, onun için Ata'yı şükranla anıyoruz.

Bu devlet nasıl kurulacaktı? O, yine eilbir, elli-iki sene evvel aynen, «Milletin iktidarını ve hâkimiyetini kendinde veya zümresinde bulan bedbahtlar ve cahiller vardır» diyordu. O, ilâve ediyordu; «Millî hâkimiyet millî şereftir, millî haysiyettir» diyordu. İşte, bu yüce fikrini esas sayarak Türkiye Cumhuriyeti Devletini millî iradeye dayanan bir devlet olarak kurdu.

Onun için Atatürk'ü bugün şükranla anıyoruz.

Evet, millî hâkimiyete, millî iradeye dayanan devlet kurulmuştu; adı Cumhuriyetti, fakat yeter miydi?.. Yetmezdi. Zira, Türk içtimai bünyesi bir tarikatler, mezhepler panayırı halindeydi. Türkün özgür şuur, özgür düşüncesi Ortaçağın zincirine vurulmuştu. Bu zincir kırılmadıkça, Ortaçağ kapıları kapanmadıkça, ilim çağı açılmadıkça millî iradeye dayanan devlet kurulmuş olsa dahi, bu, yozlaşabilirdi.

İşte, Atatürk'ü onun için şükranla anıyoruz.

Binaenaleyh, öyle bir devlet kurulacaktı ki, bu devlet uygar devlet olacaktı. Bu devlet millî ve ilmi mutalara göre sevk ve idare edilecekti. İşte, onun için lâik Cumhuriyet Devletini kurdu; fakat bu yeter miydi?.. Bu da yetmezdi. Türklüğün feda edilmek istenen Türklük şuurunu canlandırmak gerekiyordu, onu Türklük şuurıyla, hamuruyla yoğurmak gerekiyordu.

İşte Atatürk, kurduğu uygar devlet kadar buna da önem veriyordu. «Ey Türk, güven; sen her şey-

sin; sen, Milletin için, dinin için, namusun için, şeref için, haysiyetin için, vatanın için ölmeyi göze alan bir milletsin. Binaenaleyh, övüneceksin; bu, senin hakkındır» diyordu.

İşte, onun için Atatürk'ü bugün şükranla anıyoruz.

«Ey Türk, kendine güven, kendine güveneceksin, bu da senin hakkındır; yarınından emin olmak için güveneceksin, korkusuz yaşamak için güveneceksin; bu da senin hakkındır» diyordu.

İşte, bunun için Atatürk'ü bugün şükranla anıyoruz.

«Ey Türk, çalışacaksın; zira çalışmadan kazanç yolları artık kapanmıştır, emeğin fazileti gelmelidir, emeksiz kazanç kapıları kapanmalıdır; emeksiz kazanç senin haysiyetinle kabili telif değildir» diyordu.

İşte Atatürk'ü bunun için şükranla anıyoruz.

«Sen Türksün, ne mutlu Türküm diyebilene» diyordu; ama Türk Milleti topyekûn insanlık haysiyetine yaraşır bir hayat seviyesine erişmedikçe nasıl övünebilirdi? Nasıl, «Türküm» diyebilirdi?

İşte, Atatürk toplumsal Türk şuurunu böylesine Türk duygusuyla yoğururken, Türkün millî iradesine hâkim olan ve intikal eden ses bir millî irade olarak şöyle yükseldi : «Evet, Türk halkı topyekûn insanlık haysiyetine yaraşır bir hayat seviyesi yaşayacaktır ve bunun için sosyal ve iktisadî hayat, sosyal adalete ve tam çalışma esasına göre düzenlenecektir» diyordu. Atasına sahip olan, Atatürkçülük şuuruna sahip olan Türk Milleti böyle dedi ve Anayasanın 41 nci maddesinin başına bunu koydu.

İşte Türkiye, Atasının sayesinde bu noktaya gelmiştir ve bu noktadan Türkiye'yi çevirecek hiçbir kudret mülahaza olunamaz. Türkiye bugün bu noktadadır; fakat bugün mü gelmiştir?.. Hayır; tam ondört yıl evvel bu noktaya gelmiştir, ondört yıldan beri bu noktada sayılmaktadır.

İrfanıyla, ilmiyle, şuurıyla, engin Türklük ve vatan sevgisiyle; hele, «Ne Mutlu Türküm Diyene» diyen yüce sesiyle Atatürk sana minnettarız.

Bize Türklüğümüzü veren, Türklüğümüzün şerefine sahip çıkaran büyük Atatürk; sana saygılar, sana minnetler, sana şükranlar olsun. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz, Sayın Tıglı.

6. — *İstanbul Üyesi Mehmet Feyyat'ın, Hükümetin kurulamamasından dolayı Parlamento üyelerine düşen sorumluluk konusunda gündem dışı demeci.*

BAŞKAN — Sırada, ikinci gündem dışı konuşma isteğini kapsayan önergeyi sunuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Hükümetin kurulmamasından doğan sorumluluk konusunda 12 . 11 . 1974 tarihli Cumhuriyet Senatosu Birleşiminde gündem dışı bir konuşma yapmama müsaadelerinizi saygılarımla arz ederim.

İstanbul

Mehmet Feyyat

BAŞKAN — Sayın Feyyat, buyurun.

MEHMET FEYYAT (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın senatörler;

Münhasıran yeni Hükümetin kurulmasıyla ilgili konuya yönelik eleştiri, tenkit ve beyanlar bir tarafa itilmiş, bu konu tamamiyle milletin gözünden uzaklaştırılmış, âdeta seçim sathı mailine girilmiş; yani seçim atmosferi içerisinde meydan konuşmalarını bazı liderlerin ağzından duymaktayız.

Hükümet istifa etmiştir. Neden istifa etmiştir?... İstifa ettiği gün bunun üzerinde gereği kadar konuşulmuş, tartışılmış ve artık kamuoyu, Türk Ulusu bu hususta kararını vermiştir. Bundan sonra yeni Hükümetin kurulması söz konusu. O hale geldi ki, herkesçe «Biz Meclise, Senatoya temsilci gönderdik, onlara düşen görev yok» deniyor. «Buraya gelip oturacağız. Hükümet kurmayacağız», gibi bir intiba kamuoyuna tam manasıyla yerleşmiştir.

Şimdi, bu Hükümetin istifasından sonra Hükümeti kim kuracaktır?... Muhakkak ki Parlamento.

OSMAN SALİHOĞLU (Sakarya) — Parlamento hükümet kurmaz. (A. P. sıralarından «Güvenoyu verir» sesleri)

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Kurar karar; devam et sen.

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Bitti mi arkadaşlar?...

Muhakkak ki Parlamentodur. Bu Parlamento, siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olan siyasi parti gruplarından teşekkül eder.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı istifa ettikten sonra bu görev kime düşmüştür?... Muhakkak ki, milletvekilleri ve senatörlerin bağlı buldukları siyasi partilere. Bu asli görev dururken; yok efendim, Cumhuriyet Halk Partisinin örgütü veyahutta kendisinin dürttüğü, bilmem şu bilmem bu, diye geçmiş hadiseleri gün ışığına çıkarmanın Af Kanunundan sonra ne gereği vardır? Biz seçim sathına mı girdik, seçim atmosferine mi girdik?... Yani bunun yeni Hükümetin kurulmasıyla uzaktan yakından ilgisi nedir?... Bunu Yüce Senatonun itilama arz etmek isterim. Her halde asgari benim kadar sayın üyeler de bunu takdir eder.

Efendim; Pahalılık konusu istismar edilmeye başlandı. Zaten Hükümet işbaşındayken yeterince bu söylendi; ama bundan beklenen maksat bizce meçhul değildir. Pahalılığın milletlerarası; üniversal bir hal almış olduğu ve Türkiye'yi de etkilemiş bir durumda bulunduğu gözönünde bulundurulursa; bu bir hükümete yüklenecek, bir hükümet bunun sorumluluğuna katlanacak da, Kıbrıs Hadisesinin muvaffakiyeti neye Hükümete yüklenmesin?... O halde Kıbrıs muvaffakiyeti Türk Ulusunundur, Yüce Parlamantonundur; öyleyse hayat pahalılığının da sorumluluğu Yüce Parlamantonundur, Yüce Parlamento bunun altından çıkamaz. Sorumlulukla mükâfat beraberdir, eşdeğerdir.

Kalkıp da burada, «Biz iktidarda olsaydık hayat pahalılığını durdururduk.» diyebilecek, ekonomistleri ikna edecek bir tarzda konuşacak kişiyi göremiyorum; çünkü kendisi gelseydi daha beter edecekti veyahut da azıcık bir farkla muvaffak olacaktı. Bu itibarla bu Yüce Senatoda köy kahvesinde konuşur gibi; kahve filozofu gibi kalkıp da seçim konusunda seçim yatırımı için ileri geri konuşmaları, açıkcası bu yüce çatıya yakıştıramadım.

Millî Selâmet Partisinin ortaklığına gelince :

Kurulduğu zamanda yeterince söylendi. Millî Selâmet Partisinin gerici olduğunu, rejimin dışına taşıtığını söyleyen Adalet Partililerdi. (AP sıralarından; «Hayır» sesleri, gültüşmeler)

Evet, evet arkadaşlar. Adalet Partisi kanadı hatta Cumhuriyet Halk Partisi eski yanılıklarını; şu Genel Başkanımızın protokolde yer alan eski yanılıklarını, Atatürk devrinde; Cumhuriyeti kurmuş ebedî şefle beraber bir kadro idaresini yapmış gibi, her gerici harekette, hatta hatta bir ibadette dahi tehlike görülür bir davranışa girmişti. Maalesef böyledir, eski Halk Partisinin yerini almış bir durumdaydı. Bu bir gerçek. Kamuoyunun gözünden kaçmamıştı.

Yapılan suçlamalara gelince :

Cumhuriyet Halk Partisi Hükümeti bırakamaz. Hükümeti bırakamaz, gidemez, kalacaktır... Yapılan suçlamalar vatan ihanetine kadar gitmişti. Bu ağır ve vahim suçlamalar karşısında Hükümetin yerinde kalmasını istemek; Hükümetin davranışı Anayasaya aykırı ise bunda ısrar etmek, hükümeti kurmamak ihaneti vataniyedir. Açıkcası böyledir. İhaneti vataniyedir; çünkü üç tane baldırı çıplak talebe Meclisi görevden men etmemişti. Meclis iki üç aydır görevden men edilmiştir, komisyonlar çalışmamaktadır; çünkü Hükümetin değiştirilmesine intizar edi-

lecek çok prosedürler vardır. Bu itibarla Meclisi görevden men, Meclisi görevden iskat, yani Anayasayı iskat unsurları aranır, el vicdana konursa, biz bugünkü Parlamento üyeleri dört tane baldırı çıplak şakinin yaptığından, Parlamento'ya verdikleri zardan çok zarar verdik. Onlar âdi suçlar işlemişlerdir, Parlamento ile ilgisi yoktur. Bir defa, onlara siyasi suçlu nazarı ile bakmak Devletin aczi demektir. Âdi bir suçtur; ha Koçero, ha silâhlı bir talebe... Hiç bir farkı yoktur.

Bu itibarla, bize düşen görevleri yapmayacağız; dağdaki Koçero'yu bahane edeceğiz... Bu Şark kurnazlığını çağdaş uygarlıkta kimse yutmaz. Kusura bakmayın; toplum Büyük Millet Meclisini on sene geçmişse, Senato'yu 40 sene geçmiştir. Çünkü, Yüce Senato seçime giderse yarısının gelmeyeceği de malumdur. Teşkilâtıyla, örgütüyle ilgisi, bağları kopmuştur. Senatörlük dokuz seneye çıkmıştır. Tabii senatörlere bühtan edenler dokuz sene senatörlük yaptı.

Arkadaşlar;

Eski parlamenterlerin hakkı için her türlü kulisi yaptık; ama Hükümeti kurmadık. Bu Türk Ulusu bizi affetmeyecektir. Bu itibarla bu Ulus bize tokadı vuracak, bizden daha kabiliyetlilerini buraya gönderecektir. İşte bunun telâşi içindeyiz. Kusura bakmayın bunu itiraf edelim.

Arkadaşlar;

Türk Ulusu iktidarı seçimle sağ kanada vermiştir. Bu bir gerçektir, bu bir realitedir. Bir muhtıradan sonra bir örfi idare kumandanından medet beklenirse; hemen nerede solcu, nerede demokratik sol, nerede ortanın soluna komünist deyip, «O komünistin kafasını ezersek memleket kurtulur.» diye düşünülürse; «Bir gazeteciyi asarsak memleket kurtulur.» diye düşünülürse, bu olmaz arkadaşlar. Âdetâ kafalarda Çetin - ül fobi, İlhan - ül fobi, Feyyat - ül fobi var. kafaları kemiriyor denilirse; bu kadar basit, ürkek bir davranışa girilirse, tabii ki olmaz. Bu ortamdan sonra seçime gidildi, sağ kanat bölündü; 265 milletvekili geldi. Bunun on tanesini bağımsız olarak çıkarırsak 255 kalır. Güven Partisi de kendisini sağ kabul etmiyor; neyse onu da çıkaralım, 245 milletvekili ile sağ kanat gelmiştir. Şimdi Türk Ulusuna bu Ulusun kürsüsünden sesleniyorum: Bu Meclisin çatısı altında 245 sağcı milletvekili vardır, Hükümet kuramıyor. «İlle solun vesayeti şarttır. Solun vesayeti olmadan biz hükümet kurmuyo-

ruz.» diyorlar. Açıkçası bu Türkiye'de «Sağcılık» denince; gerçek, bilimsel, haysiyetli bir düşünceye lâyık olmamanın açık bir belirtisidir.

LÜTFİ TOKOĞLU (Kocaeli) — Ne demek bu sayın Başkanım?

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Şimdi «Sağ»ıda anlatacağım, «Sağ»da olmadığınızı da ispat edeceğim. (AP sıralarından gürültüler; «Saygısız» sesleri)

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım, bir saniyenizi rica ediyorum. Sayın Feyyat, bir saniye efendim.

Efendim, kürsü özgürlüğüne, düşünce özgürlüğüne, biliyorsunuz gücümün yettiği ölçüde saygılıyım. Sizlerin de öyle olduğunuzu biliyorum.

Yalnız, eleştiri düşünce özgürlüğüne dahildir. Ben, konuşan değerli arkadaşımın konuşmalarına müdahale etmediğim zaman kendimi onun her görüşüne katılmış saymıyorum. Binaenaleyh, sizler de reaksiyon göstermediğiniz zaman, konuşanın her görüşüne katılmış sayılmazsınız. Aksi takdirde düşünce özgürlüğünü, kürsü özgürlüğünü gereğince değerlendiren çeşitli görüşlerin bu kürsüden ifade edilmesine imkân yok.

LÜTFİ TOKOĞLU (Kocaeli) — Sayın Başkanım bu suçlamadır.

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Kürsüdeki Başkanla konuşma var mı? Lütfen onu da öğretin.

BAŞKAN — Sayın Feyyat, siz de maksadınıza...

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Sayın Başkanım, ben çok yerinde konuşuyorum. Özgürlüğüme de müdahale etmeye hakkımız yok; çünkü detaylı cevap veriliyor, benim örgütüm suçlanıyor, ben de bunun gerekçesini kendi dilimle, kendi kanaatimle arz etmeye çalışıyorum. Peşin hüküm sahiplerine uymamanızı istirham ederim.

REFET RENDECİ (Samsun) — Hakkı, konuşsun.

BAŞKAN — Sayın Feyyat, kelimelerinizi seçerken daha da itinalı olursanız...

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Evet çok itinalı, yerinde ve lâyık olduğu hedefleri 12'den vuruyorum.

BAŞKAN — Bundan savunduğunuz düşünce ve görüş zarar etmez, karşısında olduğunuz düşünce ve görüş de bir şey kazanmaz.

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Efendim, yüce senatör arkadaşlara sonsuz saygım var ve müsamahalılarına intizaren arz ediyorum. Onların da

hatalı taraflarımı, en sert dille tenkitlerini hürmetle karşılayacağım. Yanılıyorsam, benim yanılığımı iza- le edecek bir kimseyi saygı ile anarım.

Şimdi bu durum karşısında bu Hükümetin artık iş göremezliği; her yönüyle, dış politika yönünden, hayat pahalılığı yönünden, Milli Selâmet Partisi ile olan çelişkili durumu yönünden, şu veyahut bu şe- kilde çalışamaz durumunu kabullenen ekseriyet bir sağ kanadın tutumundandır. Haddizatında hepsinin programları birbirinin aynıdır. Bu, biraz da ipotek meselesi. Beş tane lider kadroları ipoteklemişler; mesele bu. Haddizatında sağ kanattır; hepsini say- gı ile anarım, benim nazarımda eşittir.

Bu durum karşısında, ya bu kanat acizdir, ya müfteridir. Bu sonuca varılmaktadır; bunun üçün- cü şıkkı yoktur arkadaşlar. Ya hükümet kuramama- nın aczi içindedir, yahutta müfteri durumundadır. Bunun üçüncü şıkkı yoktur.

LÜTFİ TOKOĞLU (Kocaeli) — Sayın Başkan, söyleyeceğim var, saygısızlık var efendim.

BAŞKAN — Bittikten sonra konuşursunuz efen- dim.

LÜTFİ TOKOĞLU (Kocaeli) — Saygısızlık var, lütfen efendim.

BAŞKAN — Size de saygım var...

LÜTFİ TOKOĞLU (Kocaeli) — Söz özgürlüğü- ne saygımız var. Yalnız İhtizâzımız bir hatibin konuşmasını; bir, sadet dışına çıkmamakla; iki, ka- ba elfaz kullanmamakla ve başkasına sataşmamakla tahdit ve tayin etmiştir. Hatibin saygı ile şuur için- de konuşması için yetkinizi kullanmanızı rica ede- rim.

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Sadet dışı değil; ben şuur altını şeriyat gibi meydana çıkarıyo- rum, şuur altını bir lav gibi meydana çıkarıyorum... (A. P. sıralarından «Bravo» sesleri) Ben, Bakırköy'de savcılık yaptım, çok güzel incelemelerim var... (A. P. sıralarından gülüşmeler) Ben şuur altını çok güzel meydana çıkarırım.

CAHİT ORTAÇ (Bursa) — İçerde mi, dışarda mı?

BAŞKAN — Sayın Feyyat...

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Anlarsınız.

BAŞKAN — Sayın Feyyat, bir saniyenizi rica ediyorum. Şimdi, iftira diyorsunuz...

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Lütfen ben konuşurken müdahale etmesinler, edilirse sertleşirim. Lütfen size müdahale etsinler o kadar. Kalkar cevabını verir, bunu saygı ile dinlerim.

BAŞKAN — Sayın Feyyat, «Bu bir isnattır,» de- seniz, bu ölçüde reaksiyon olmaz. «Ya acz içindedir, ya müfteridir» dedüğünüz zaman...

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Benim ka- naatime göre, ya acz içindedir, ya müfteridir.

BAŞKAN — Müsaade buyurun...

YİĞİT KÖKER (Ankara) — Müfteri, aciz sen- sin, sen.

BAŞKAN — Müsaade buyurun, Türk Ceza Ka- nununa göre iftira bir suçtur. Türk Ceza Kanununun suç saydığı...

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Ama Türki- ye'de Parlamentonun suçluluğu ne zaman meydana çıkar; illâ bir ihtilâl olsun ondan sonra.

BAŞKAN — Müsaade buyurun...

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Yani doğru- dan doğruya soruşturma çalışıyor mu, çalıştı mı?...

REFET RENDECİ (Samsun) — Peki senin Par- lamentoyu suçlu çıkarmak için gayretin ne?

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Fevkalâde hallerde sorumluluk kamuoyuna çıkıyor. Bu itibarla, iftira suçu olur da tahkik konusu edilmeyebilir. Benim kanaatimdir; Cumhuriyet Halk Partisi örgütüne, Parlamentodaki kanadına, Genel Başkanına ve Hü- kümete topyekûn iftira edilmektedir. İftira değilse, hükümet kuramamanın aczi içindedir; 255 tane sağ milletvekili vardır. Türk Ulusuna sağcılığı önermiş oy almıştır. Biz 185 kişiyiz, iktidar bize teveccüh et- memiştir, fakat yine bizim vesayetimizde olmasına rağmen ivaz vermiyor, hakaret ediyorlar beyefendi.

BAŞKAN — Sayın Feyyat, bir saniye beni din- lemeliğiniz gerekir efendim, ben konuşmanızı kes- miyorum.

Türk Ceza Kanununa göre iftira bir suçtur. İfti- ra; suçsuz olduğunu bildiği kimseye bir cürüm isna- dı halinde tekevvün eder. Bu bir isnattır der ve geçersiniz yerinde değildir der ve geçersiniz.

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Ben Cumhu- riyet Senatosu dışında Millet Meclisi hükümete gü- venoyu vermeye yetkili, o kanattaki bu durumu Yü- ce Senato huzurunda suçlu bulduğum için suç ihba- rında bulunuyorum. Suç ihbarı da yasak değil ya...

(CHP sıralarından «Bağla» sesleri.) Hayatımız suç ihbarını alıp değerlendirmekle geçmiştir.

Bağlıyorum, bağlıyorum.

REFET RENDECİ (Samsun) — Savcılar iftira- yı iyi bilirler.

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Savcılar ifti- rayı iyi bilirler... Bir Yüce Senatoda adaletin rüknü-

ne olan saygıya bakın; ama bu şahsını ilzam eder, süngüden korkar adalete saygısızlık yapar. Adalete saygısız, Orduya da saygısızdır. Adalet, Parlamento ile eşdeğerdir, adaletle Parlamento arasında fark yoktur. Adalet bir yuvada annedir, Parlamento babadır. Ordu onun delikanlı evlâdır, ana ile baba bir birine düşerse o evlâttan çekeceği vardır. Bunu mantık ilacı olarak bir iki kişiye arz ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Feyyat...

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Efendim, lütfen müdahale etmesinler, onlar müdahale ettiği müddetçe ben de onlara gayri ciddi olarak bu şekilde konuşurum. Lütfen senatörün okumuş, oturaklı olduğunu kamuoyuna ispat etsinler. Buraya eğlenmek için geldilerse, o zaman bunları başka bir yerde eğlendirebiliriz.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Ciddi cevap versin efendim, gayri ciddi cevap vermesin.

BAŞKAN — Sayın Feyyat...

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Vallahi ben de sizi ciddiye almıyorum, kusura bakmayın, geldiğim gün verdiğim damga yerinde, tekrar iade ediyorum, geri almadım.

BAŞKAN — Sayın Feyyat...

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Sayın Başkan, bu Senato disipline edilmemiştir. (A. P. sıralarından gülmeler.)

BAŞKAN — Lütfen bağlayın efendim.

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Efendim, «Sağ» ın anlamı şu... İstirham ediyorum, çok istirham ediyorum arkadaşlarım, lütfen dışarıda şakalaşırız, şunu bunu yaparız, resmiyetle hususiyeti ayırmak insanlığın temel şartıdır. Bu resmiyetle hususiyeti ayırmayanların insanlık vasfı eksiktir, bunu arz etmek isterim. İnsanlık vasfı eksiktir, amblemine lâyık olur, amblemine rücu eder.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Sen de «Gayriciddi konuşuyorum.» diyordun, gayriciddi konuşuyorum diye zabıtlara geçti beyefendi.

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Ben ciddi konuşuyorum, sizin müdahalelerinize ben burda ciddi konuşuyorum. Arkadaşa münferiden verdiğim cevap gayriciddi idi, Yüce Senatoya hitaben değil.

BAŞKAN — Sayın Kalpaklıoğlu, rica ediyorum devam edecek; bana bir şey söyleyin, beni uyarın.

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Sağ; bir fert üzerinde incelendiği takdirde manevî unsurları; vicdan hürriyeti, din gelenek, tarih, milliyetçilik ve bütün geleneksel örfü, harsı söz konusudur; Sayın Fer-

ruh Bozbeylî'nin izah ettikleri gibi. Fakat bunu ferdiyetlikten çıkarıp kamu kuruluşuna, Devlet hayatına yönelttiğimiz zaman, Devlet hayatında manevî unsurlar, Parlamento, karar organları, yargı organları söz konusudur. Şimdi, Türkiye'deki bu garip çelişkiye bir bakalım:

Bir parlamento, onun yegâne dayanağı yargıyı küçümserse, o parlamento üyesi saçıcıym diyemez, solcuyum da diyemez. Solun diktası, materyalist diktası, komünist diktasında kızıl ordunun süngüsüne hülûs çakan bir zihniyet olarak, farkına varmadan, bilinçsiz olarak bunun savunmasını yapan bir bedbahttan farksızdır bu kimseler. Bu itibarla, savcı arkadaşların evvelâ Devletin manevî unsurlarına saygı göstermelerinin sağ felsefenin gereği olduğunu, solculuğum baki kalmak şartıyla, bunu dışarıda istismar edenlere mantık ilacı olarak vermek isterim.

Milliyetçiliğin anlamına gelince:

İ. CENAP EGE (Aydın) — Ne alâkası var?...

BAŞKAN — Değerli arkadaşlarım, lütfen müdahale etmesinler, sayın hatipten de rica ediyorum lütfen bağlasınlar.

MEHMET FEYYAT (Devamla) — Milliyetçilik; soyut, mücerret bir kavramdır, halk kavramı olmayan yerde milliyetçilik olmaz, milliyetçilik Devletin beşer unsurudur. Devletin beşer unsurunun ezelden ebede kadar, zaman içerisinde, sonsuzlukta izahı milliyetçiliktir, mücerrettir; fakat meriyette, içinde bulunduğumuz zamanda o bir halk potasıdır. Bu itibarla, halk potası bir ayransa, milliyetçilik onu mayalaştıran bir yoğurt gibidir. Bu itibarla, ben milliyetçiyim diyor, halkçılık kavramından uzak kalıyor; halkçiyim deyip de milliyetçiliği yüzde yüz bertaraf eden bir Marksistin eşdeğeri bir tehlike durumuna gelmektedir. Netice itibarıyla bu kişiler sağcı da olmazlar, bunlar tamamiyle oportünist, ne için seçildiğini, vatandaşa ne vaat ettiğini bilmeyen pupa yelken açlıktan kendi kuyruğunu avlamaya çalışan bir tilkiye benzer.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Değerli senatörler; gündem dışı konuşma isteğini kapsayan üçüncü önergeyi okutuyorum.

Senato Başkanlığına

Sayın Ecevit'in, «Meclisler toplumun 10 yıl daha gerisindedir» sözünü parlamentolere bir isnat olarak kabul ettiğim için 12 Kasım toplantısında gündem dışı söz istiyorum, kabulünü rica ederim.

Hatay

Mustafa Deliveli

BAŞKAN — Sayın Deliveli buyurun.

MUSTAFA DELİVELİ (Hatay) — Sıramı Sayın Tokoğlu'na veriyorum.

7. — *Kocaeli Üyesi Lûtfi Tokoğlu'nun, Başbakan Bülent Ecevit'in C. H. P. Gençlik Kolları Kurultayında yapmış olduğu konuşma konusunda gündem dışı demeci.*

BAŞKAN — Sayın Tokoğlu'nun önergesini sunuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Sayın Başkanlığına

Başbakan Sayın Bülent Ecevit'in C. H. P. Gençlik Kurultayında yapmış olduğu konuşma dolayısıyla gündem dışı söz talebediyorum.

Müsadelerinizi saygılarımla arz ederim.

Kocaeli

Lûtfi Tokoğlu

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Tokoğlu.

LÜTFİ TOKOĞLU (Kocaeli) — Sayın Başkan,

Talebim üzere konuşmaya başlamadan evvel müsaadenizle usul hakkında iki söz söylemek istiyorum:

Biraz evvel oturduğum yerden de muhterem zatı âlinize beyanda bulundum: «Özgürlük, söz özgürlüğü» muhterem telâkki etmiş olduğumuz hareketlerinizden bir tanesidir. Yalnız her özgürlüğün bir hududu olduğunu lütfen kabul ediniz. Bu vesileyle hemen ifade etmek isterim ki, Yüce Senatoda konuşulan her sözden istifade etmek canı gönülden arzu ettiğimiz bir keyfiyettir; fakat benden evvel burada konuşan arkadaşım o kadar ilerici, o kadar ciddi ve o kadar ilmi konuştu ki, bu benim kapasitemi aştı. Zatı âliniz bu konuşmayı tetkik edip, benim anlayabileceğim bir lisanla bana tercüme etmeniz acaba mümkün müdür?

Saygılar sunarım.

Sayın Başkan, Yüce Türk Milletinin mukaddes oylarıyla, onu temsil etmek şerefini uhdesinde taşıyan çok değerli senatörler; sizleri şahsım ve Grupum adına saygıyla selâmlıyorum.

Sayın Başkan;

Atatürk diyor ki, «Hâkimiyet-i milliye milletin namusudur, haysiyetidir, şerefidir. Türkiye'de yapılan işlerin en büyüğü, temeli Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyetidir.»

Hiç şüphe yok ki Büyük Atatürk'ün bu ilkesi, dünya durdukça var olacak olan Türk Milletinin, Türk Devletinin nesilden nesile emanet edeceği mukaddes bir bayraktır. Ne büyük talihsizliktir ki, bu mukaddes armağana; yani Türk Milletinin namusu, haysiyeti ve şerefi olan millet hâkimiyetine, siyasî emellerinin zebunu olan bir parlamenter hem de Türkiye

Cumhuriyetinin Başbakanı olmanın şerefli sıfatını taşıyan Sayın Ecevit, Partisinin Gençlik Kurultayında «Türk Parlamentosunu, Türk Milletinin 10 yıl gerisinde kalmış bir topluluk» olarak tavsif ederek, tahkir ve tezyif etmiş bulunmaktadır.

Atatürk diyor ki, «Mesuliyet, yüklü her şeyden, hatta ölümden de ağırdır.»

Böylece Sayın Ecevit, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini temsil etmek gibi fevkalâde müstesna bir sıfatı taşıyamayacak mizaç ve ehliyetinde olduğunu ispat etmiş, bu mesuliyetinin ağırlığını yüklenememiş, onun güçlüğü altında ezilmiş bulunmaktadır.

Bu sebeple Sayın Ecevit'i şahsım ve Grupum adına bu suçlu haliyle muhterem huzurunuzda, Yüce Milletimin huzurunda ve tarih önünde protesto ediyor ve kınıyorum.

Sayın Başkan;

Atatürk diyor ki, «Bugün vasıl olduğumuz netice, yüzyıllardan beri çekilen ulusal müsibetlerin sonu ve bu aziz vatanın her köşesini sulayan kanların bedelidir. Bu neticeyi Türk Gençliğine emanet ediyorum.»

Sayın Ecevit ise, Partisinin Gençlik Kurultayında Atatürk'ün bu irşatlarının tersine, Yüce Milletimin namusu, haysiyeti ve şerefi olan millet hâkimiyetine alenen hakaret etmiş, bu Yüce Müesseseyi genç kuşakların husumetine mâruz bırakmak gayretinde bulunmuş, Milletimin birlik ve beraberlik ruhuna ihanet etmiş, böylece Büyük Atatürk'ün ölüm yıldönümünde onun ruhunu tazip etmiştir.

Atatürk diyor ki, «Bilelim ki kazandığımız muvafakiyet, milletin kuvvetlerini birleştirmesinden ileri gelmiştir. Eğer aynı kuvvetleri, zaferleri ileride de kazanmak istiyorsak aynı esasa dayanalım, aynı yolda yürüyelim.»

Tarih ispat etmiştir ki, Türk Milleti birlik ve beraberlik şuuru içinde hareket ettiği müddetçe Yüce Milletimin istiklâl ve istikbaline kasteden düşmanlara karşı muzaffer olmuş, iktisaden geri kalmışlığın zincirini kırmış, daha dün millî birlik ve beraberlik şuuru sayesinde Kıbrıs zaferini kazanmıştır.

Hal böyle iken Sayın Ecevit, bile bile ve isteyerek meydana getirdiği hükümet bunalımının üstesinden gelemeyince; bu defa kusuru Yüce Milletimin hür iradesinin mukaddes tecelligâhı olan Parlamente'ye yüklemek suçunu işlemiş, böylece deruhte ettiği salâhiyet ve mesuliyetin ağırlığını idrakte acz göstermiştir.

Sayın Ecevit'i bu haliyle Yüce Türk Milleti huzurunda ve tarih önünde protesto etmek ve kınamak muhterem grupum için kaçınılmaz bir vazife olmuştur.

Atatürk diyor ki, «Millî mücadelelere şahsî hırs değil, millî ideal, millî onur sebep olmuştur.»

Bugün Türk Milleti, iktisaden kalkınmak, millî birliğine kasteden aşırı cereyanlara karşı mücadele etmek, millî Kıbrıs politikasında muzaffer olmak için millî birlik ve beraberliğini muhafaza etmek durumunda bulunduğu bir zamanda Sayın Ecevit'in millet hâkimiyetine uzattığı hırçın ve tecavüzkâr dili kınamak ve bu tutumu Yüce Milletimin huzurunda muhterem grupumun adına teessürle karşılamak benim için mukaddes bir vazife olmuştur.

Sayın Başkan;

Atatürk diyor ki, «Türkiye'de Bolşeviklik olmayacaktır. Çünkü Türk Hükümetinin ilk gayesi halka hürriyet ve saadet getirmektir. Türk Milletinin istidat ve katî kararı; medeniyet yolunda durmadan, yılmadan ilerlemektir.»

Hiç şüphe yok ki, bugün Yüce Türk Milletinin hürriyet ve medeniyet yolunda ilerlemesine kasteden düşmanların gayelerine vasıl olabilmek için seçtikleri ilk hedef, Yüce Milletimin hür iradesinin tecelligâhı olan Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Bu sebeple Sayın Ecevit'in Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı bu anı ve çirkin saldırısı, millî birlik ve beraberlik şuuru-muza karşı işlenmiş korkunç bir suç olarak Sayın Ecevit'i tarih boyunca takip edecektir.

Atatürk diyor ki, «Medeniyet öyle bir ışıktır ki, ona bigâne olanları yakar, mahveder.»

Cumhuriyet fazilettir, Cumhuriyet medeniyettir. Bütün samimiyetimle inanıyorum ki Sayın Ecevit, Cumhuriyete karşı işlediği bu suç ile Yüce Türk Milleti önünde yanacak ve yok olacaktır.

Sayın Başkan;

Hiç şüphe etmiyorum ki, Sayın Ecevit, Türk Milleti huzurunda suursuzca işlediği ve telâfisi mümkün olmayan bu suçtan kurtulmak için yollar arayacak, Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı saygılı olduğunu iddia edecek, suç unsuru olan sözlerini Parlamento-da kendi grupunun dışında kalan partilere ait olduğunu ileri sürecektir.

Hemen ifade edeyim ki, bugün Türkiye Büyük Millet Meclisinde Sayın Ecevit'in partisi, Yüce Milletimin ancak yüzde 33'ünü temsil etmektedir. Görülüyor ki Sayın Ecevit bu müdafaasıyla dahi bir kere daha Türk Parlamentosunun yüzde 67 ekseriyetine; yani Yüce Türk Milletine hakaret etmekten kendini sıyırarak, Sayın Ecevit bu müdafaasıyla çok ucuz bir demagoji yapmaktan ileri gidememekte, Yüce Türk Milletine karşı işlediği suçunu teyit etmek bahtsızlığıyla karşı karşıya kalmaktan kendini kurtaramamaktadır.

Bunun ötesinde Sayın Ecevit bu müdafaasıyla, 40 milyon nüfusa sahip Yüce Milletimi bir bütün olarak telâkki etmediğini, Hükümet Başkanı sıfatıyla millî birlik ve beraberliği temin etmek görevini bir yana bırakarak, Parti Kongresinde particiliği ön plana almak suretiyle bölücülüğün açık ve müstesna bir örneğini tarih önünde bir kere daha teyit ve itiraf etmiş bulunmaktadır.

Sayın Başkan;

Sözlerime son verirken Sayın Ecevit'i tarih huzurunda bu suçu, bu günahıyla baş başa bırakıyor, kendisini şahsım ve grupum adına bir kere daha protesto ediyor ve kınıyorum.

Sayın Başkan, Yüce Türk Milletinin yegâne mümessilleri, aziz senatörler;

Sizleri şahsım ve grupum adına tazimle selâmlıyor, saygılar sunuyorum. (A. P. sıralarından alkışlar.)

8. — *Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal'ın, «Pamuk İşçisinin Öyküsü» adlı Televizyon programı konusunda gündem dışı demeci.*

BAŞKAN — Sıradaki önergeyi sunuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

12 . 11 . 1974 Salı günü yapılacak Cumhuriyet Senatosu Genel Kurul Toplantısında televizyon programı hakkında gündem dışı bir konuşma yaparak bazı önerilerde bulunmak istiyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Erzincan Senatörü

Niyazi Ünsal

BAŞKAN — Sayın Ünsal, buyurunuz.

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Sayın Başkan, değerli senatörler;

Geçen birleşimde bir sayın senatör arkadaşımız Çukurova'da pamuk işçilerini konu alan bir televizyon programını eleştirerek bunun gerçek dışı görünüşlerle dolu olduğunu, böyle bir görüntünün, olsa olsa, ancak Rusya'da hazırlanıp Türkiye'ye gönderileceğini, TRT'nin ve televizyonun bu tutumlarıyla amaçları dışına çıktığını söylediler.

Ben bu yöreyi, sayın senatörün anlattıklarını iyi bilen, köy köy, çadır çadır, tarla tarla bu konuları inceleyen biri olarak aynı konuya kısaca dokunup, konunun ilginç bulduğum yönünü belirttiğimden sonra televizyonun ve tenkit edilen hususların üzerinde kısaca duracağım.

Konunun ilginç yanı ne zaman bir yazıda, bir çizimde, bir konuşmada ve bir programda bir ülke sorununa dokunulur, bir sorunun üstü açılır, bir yanlışlık belirtilir, bir vurgundan, bir soygundan söz edilir, hemen bun-

da değişik bir amaç aranır, karşı olduğumuz bir rejimin etkisi aranır ve bunun üzerinde duranlara, yazanlara, çizenlere, konuşanlara, programlayanlara ya da bunları düşünenlere bir komünist damgası vurulur; ama tüm sorunların üstüne yatılrsa, tüm sorunlar bilinse, halk uyutulsa, soyulsa, vurgunlar vurulsa, insanlığa yakışmayacak yöntemler uygulansa aynı kişiler buna karşı çıkmazlar.

Bakın «Halk Parlatmentonun ilerisindedir» dendiği zaman derhal suç sayıyoruz, bunu Yüce Meclislere hakaret sayıyoruz. Şimdi bunun tersini düşünelim; «Parlatmento halktan ileridir» demek ya da kendimizi öyle saymak millete hakaret sayılmaz mı?

Görülüyor ki, televizyon programında da durum aynıdır. Nasıl ki, kameraman gerçeğe yanaşmış, vurgun düzeninin üstünü açmış, emek verenlerle, emek çalanların ilişkisini ortaya dökmüş, hemen adı komünist oldu. Ben de televizyon programlarını uygun ve yeterli bulmuyorum. Bunu ileride öneriler halinde açıklayacağım; ama şimdilik yeterli olmasa da beklenen konuları, bilinen gerçekleri yeterli yansıtmasa da, Anadolu Kulübünde oturanları rahatsız eden, onları tedirgin eden konulara programında az da olsa yer verdiği için kendilerini kutlarım.

Ben de aynı programı izledim. Pamuk işçisinin gerçek yaşantısını yansıtan, onun çilesini dile getiren bir program değildi. Çünkü, pamuk işçisinin, hatta az topraklı pamuk ekicisinin, köylülerin yaşantısı televizyonda görünenin tam tersine daha kötüdür. Onun emeğine bir yıl, iki yıl öncesinden ipotek konur. Dar gelirli Güney - Doğu Anadolu illerinin halkı toprak sahibiyile emek toplayanın arasında hakkını arayamayacak köle durumundadır. Bunlar bir örgüte giremezler, örgütün ne olduğunu bilemezler, hatta örgütten kaçarlar, korkarlar, okur - yazar değiller, okuma - yazma ve işçi örgütlerine girme konusunda emek yiyenler, emek toplayanlar; yani ağaya, toprak sahibine işçi bulanlar kendilerine kötü şeyler söylemişlerdir. Adana'nın, Çukurova'nın ve tüm Güneyin sarı sığını o toprakları elinde bulunduranlar duymazlar. Sarı sığının hüküm sürdüğü haziran, ekim ayları arasında, yani pamuğun pamuk olduğu aylarda büyük toprak sahiplerinden hiç kimse orada bulunmaz. Onlar Niğde yaylalarında, Toroslardadır, Ankara'nın, Bursa'nın, Adalar'ın, Boğazlar'ın, yani yaşanacak yerlerin, Anadolu Kulübünün baş köşelerindedir.

İşte ilân ediyorum; büyük toprak sahiplerinden biri yılın 12 ayında, yani pamuğun ekilişinden toplanılışına kadar toprağının başında kalıyorsa, ben sayın senatörün söylediklerinin hepsini kabul edeceğim. Bir

tane çıkmaz. Bunlar aracılarda pamuğu ektirir, yaşanacak yerlere yaşamaya, eğlenmeye, gününü gün etmeye çekilir, tam pamuk toplanacağı sırada ortaya çıkarlar; yüz binleri, milyonları yine aracılarda eliyle ortaya sürerek emek üzerinde, pamuk üzerinde entrika çevirmeye, parası bitenin elinden Sayın Deliveli'nin söyledikleri gibi, bir çuval pamuğu kaptırmaya, tüm pamuğu yok pahasına kapatmaya çalışırlar. Adana'nın sarı sığını yiyenler ya az topraklı köylüdür, ya da hiç topraksız işçi, ya da büyük toprak sahibinden toprak kiralayan Anadolu köylüsüdür.

Çukurova'da emeğe korkunç denecek biçimde ipotek konmuştur. Bunu su satarak alırlar, zehir satarak alırlar, toprak kiralayarak alırlar, gübre satarak alırlar, ziraat aletler çalıştırarak alırlar. Bunlar çevreye giden gübreye, ilaçta, işçiye ve hemen her yardımcı unsura el koyarlar, yeri gelince de diledikleri biçimde bunları kullanırlar. Çukurova'da fabrikalara girecek işçinin girişine el konmuştur. 12 bin demir - çelik işçisinin girişiyile vurulan vurgunlar akla durgunluk verir. Bunu bir ben bilirim, bir de Sayın Deliveli. Sadece bunlar değil, Çukurova'daki toprağa konan ipotek de akıllara durgunluk verecek durumdadır. O güzelim ova, o insanı eksen bitecek yurt küçük tapularla kapatılmış. Ceyhan'ın bir Tatarlı köyüne gidin, köylüleri konuşturun, muhtarı konuşturun, üç bin dönümlük tapuyla 23 bin dönümlük çiftlik yapılmış. Muhtar der ki, «Bu toprak usulüyle biz köylülere dağıtılsın, her yıl Tarım Bakanlığının bütçesini biz ödeyeceğiz». Elbette bu bir gerçek. 20 bin dönüm Hazine arazisi bir çırpıda kapatılmış, falanca ağanın çiftliği olmuş, ağa çekilip İstanbul'a yerleşmiş, serin aylarda gclip çiftlik düzenine bir göz atar, alacağını alır ve ver elini güzel İstanbul.

Şimdi biliyorum, bunları Tatarlı köylüleri, Tatarlı köyü muhtarı dile getirdiği için ve şimdi şurada ben bunları söylediğim ve üzerinde durduğum için komünistiz; ama bu kadar Hazine toprağını Toprak ve Tarım Reformu Kanunundaki modern tarım arazisi oyunlarıyla yasa dışında bırakanlar da gerçek milliyetçilerdir.

Sayın Deliveli bir işçiyi dinlemiş, televizyondaki görüntüsü yalanmış. Ben de dinledim bir işçiyi; «Tarsus'da 105 araca sahip bir devlet, su ekibiyiz, bir çiftliğin developman işinde çalışıyoruz, üç ay oldu hâlâ çiftlik sahibi yanımıza gelmedi, İstanbul'da imiş.» dedi. Düşünün, bu ekip 5 dönümden az araziye girmez; ama üç ay çalışır bir çiftliğin işini yine bitiremez. Bu süre içinde mal sahibi malının yanına gelmez. Bu işe

karşılık çiftlik sahibinden Devlet baba bir şey almaz; sadece dönüme 35 liradan sulama hakkı alır. İşte durum böyle. Adana sömürüsünü anlatmaya bu programlar yetmez.

İşte bundan dolayı televizyon eğlendirici, güldürücü, dinlendirici programları içine bu acı gerçekleri de olduğu gibi almalı, bunların bizim olduğunu Anadolu Kulübünde oturanlara öğretmelidir; Doğu'ya gitmeli, yolsuz, susuz, evsiz köylünün durumunu, yaşadığı akıl almaz acı gerçekleri saptamalıdır; insanların, nerelerde yattığını, ne yediğini, ne yaktığını, hastasına nasıl baktığını; okulların nasıl çalıştığını, neler öğrettiğini, yasalara göre kurulan okullar yanında yasa dışı çalışan öğretim kurumlarının varlığını; kuruluşundan 500 yıl sonra kendi olanaklarıyla yol yaparak 1974 yılında yola kavuştuğu için kurban kesen Kemaliye'nin Başarı köyüne giderek, köylülerin halini; Keban barajı nedeniyle Munzur dağları yamaçlarında mahsur kalan 24 köyün durumunu tüm çıplaklığıyla ilk ve ortaçağ gerçeklerini saptayarak, düşündürücü programlar yapılmalıdır ve bunların Rusya'da değil, bizde olduğunu göstererek, utanmamız gerektiğini söylemelidir.

MUSTAFA DELİVELİ (Hatay) — Neden utancağız?

NİYAZİ ÜNSAL (Devamla) — 1950'de ünlü yazar...

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Niçin utancağız?

MEHMET FEYYAT (İstanbul) — Cevap ver, cevap ver.

NİYAZİ ÜNSAL (Devamla) — Ben neden utanmamız gerektiğini 10 dakikadır sayıyorum, dinledinse onlardan utanacaksınız.

Gerçekleri saklamak bir işe yaramaz. 1950'de ünlü yazar Mahmut Makal «Bizim Köy» isimli yapıtını yazdığı zaman, bizde böyle köy yoktur diye kıyamet koptu. Adamı komünist diye hapse attılar. Sonra anlaşıldı ki, Mahmut Makal'ın yazdıkları solda sıfır. Bizde onun yazdıklarından da beter, daha kötü gerçekler var.

Bir zamanlar İstanbul'da oturup, «Buzdan kaynakları var, ne hoş toprakları var, dertlerden kurtulursun gezen Anadolu'yu» diyenler bu ülkeyi, bu toplumu bu hale getirdi. Şimdi de Anadolu Kulübünde oturup, oranın gözüyle kimse Türkiye'yi değerlendiremez, gerçekleri gizleyemez. Eğer televizyon kameramanı pamuk işçisinin yüzündeki sineği saptamışsa, bizim görmediğimiz gerçeği görmüşse, ona minnet duymalıyız, şükran duymalıyız ve onunla bir olup; işçiyi,

köylüyü sömürüden ve bu sefaletten birlikte kurtarmalıyız. Gelecek günlerde, işçinin köylünün yüzündeki sineği saptayan kameramanın adı yazılacaktır, onu saygıyla anacaktır; ama ona, «Bunu Rusya'da hazırlamışsın» diyenlere ne diyecektir göreceğiz.

Bugün Türkiye'de halkı, büyük sermaye sahipleri soyuyor, toprak sahipleri soyuyor, bazı meslek mensupları soyuyor; Türkiye'de herkes doktorların elinde iki kez ölüyor. Bunu bir yazar yazmasın mı, bir çizer çizmesin mi, kameraman çekmesin mi ve bunu insanca düşünmesini bilenler düşünmesin mi? Bu gerçeklere eğilmeyen yazar da, çizer de, kameraman da elbette mesleklerinin adamı olamazlar.

Televizyonun pamuk işçilerinde olduğu gibi, gerçek programlarını giderek çoğaltmasını bekliyoruz. Televizyon, vurgunların vurulduğu, halkın soyulduğu, her türlü yaşamdan yoksun olduğu yerlere girmeli, bu gerçekleri bir bir saptamalı ve kulüplerde oturup, «Biz her şeyi biliyoruz» diyenlerin yüzüne şamar gibi vurmalıdır. Bunu yapmadıkça bu Ulusun televizyonu saymayacağız. Bu kuruluşlar, sırça köşklere oturanların, Anadolu kulüplerinden, «Halkı temsil ediyoruz» diyenlerin eğlence aracı olamaz. Onlara bu gerçekleri öğretilene kadar mücadele edeceğiz.

Sayın Deliveli buyursunlar, O'nu Türkiye'de yok dediği gerçeklerin yanına götürüyüm; Doğu'da, Güneydoğu'da ve o inkâr ettiği, yalan dediği pamuk işçisinin çadırındaki yaşantının içine götürüyüm, hayvanlarla beraber yatan köylüme misafir edeyim; uzakta değil, hemen şuracıkta, Sivas'ta.

Sayın senatörler:

Kanımcı gerçeği görmemek ve onu inkâr etmek insan işi değil. Televizyonun ve tüm yazar, çizerlerin, kitle eğitimi yapanların bize bunu öğretmesini dilerim. Bu, en azından bir insanlık görevidir.

Hepinize saygılar sunarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar.)

MUSTAFA DELİVELİ (Hatay) — Sataşma var efendim, herhalde izah etmeme lüzum yok, lütfederseniz söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Deliveli, hangi konuda sataşma var, biraz açıklar mısınız?

MUSTAFA DELİVELİ (Hatay) — Beyefendi hangi konuda olacak, başından sonuna kadar beyanlarımı yanlış izah ediyor.

BAŞKAN — Müsaade buyurunuz efendim, müsaade buyurunuz. Soruyorum.

MUSTAFA DELİVELİ (Hatay) — Hayır efendim, hayır efendim.

BAŞKAN — Sinirlenmeksizin, sükûnet içerisinde lütfedin, açıklayın, hangi noktalarda satışa oldu. Görüşlerimiz arasında ayrılık olursa, yüksek Genel Kurul, kararıyla hakem olacak. O itibarla, ben de aydınlanayım, yüksek Genel Kurul da aydınlansın. Ben takdir yetkimi kullanırken isabet göstereyim, hata işlersem Genel Kurul tashih eder. Sinirlenmeksizin söyleyin lütfen.

MUSTAFA DELİVELİ (Hatay) — Benim beyanlarımı başından sonuna kadar tersine çevirerek, «Ben öğrendim, kendisi de burada öğrenebilir» şeklinde adımdan da bahsetmek suretiyle vurgundan, Anadolu Kulübünde oturmayı bir nevi tezyif edici kelimeler içerisinde anlattılar. Artık bunun izahına lüzum var mı? Bir defa da değil. Hatta sizin bu konuşmaya nasıl müsaade ettiğinizi de merak ettim.

BAŞKAN — Sizin gibi mi konuşmaya mecbur edecektim yahut onu sizin gibi konuşmaya mı mecbur edecektim, bunu mu bekliyorsunuz?

MUSTAFA DELİVELİ (Hatay) — Hayır efendim. Bu memlekette para kazanan adam alın teriyle kazanır, vergisini verir her yerde oturur, her yerde sayfiyeye gidebilir. Biz bu düzenin müdafaasını yapıyoruz. Kendisini öylesine konuşturamazsınız, hür teşebbüse, alın teriyle para kazanan insanlara hitaben, burada tek başına çıkarıp, «Niçin? Kimdir? Nerede?» diye sorduramazsınız Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Yani burada konuşan sizin görüşünüze uygun konuşacak, aksi görüşte konuşmayacak, bunu mu istiyorsunuz?

MUSTAFA DELİVELİ (Hatay) — Hayır efendim.

BAŞKAN — Şimdi Sayın Ünsal'a sorsam O da sizin için diyecek ki, «Benim gibi konuşması lâzım.» İki karşı görüş çarpışıyor.

Size söz vereceğim, yalnız bir hususu tasrih ediyim; gündem dışı konuşmalarda müzakere açılmaz. Satışıldığını ileri sürdüğünüz hususları bir - iki diye tasrih edin, ondan sonra o noktalara münhasır olmak üzere cevabınızı verin.

Buyurun efendim.

MUSTAFA DELİVELİ (Hatay) — Muhterem Başkan, sayın arkadaşlar:

Ben, TRT'nin ekranında gördüğüm bir hadiseyi dile getirdim. Tekrar zamanınızı almak istemem. Ben bugün de iddia ediyorum; bu sayın arkadaşımın oraya da gitmeyi, hatta bir araştırma işlemiyle... Şu andan sonra hatırımdan geçirdim. Bu memlekette özel teşebbüsle, işverenle işçiyi birbirine düşürebilmenin, husu-

meti daima körüklemenin, toprak sahibiyile, sermaye sahibiyile emekciyi karşı karşıya getirebilmenin zararlarını çekeceğiz. Munsif, vicdanlı, aklievvel değil; ama Türk Vatanını seven insanlarda bölücülüğün, tahrikin, binnetice tahribinde memleket zarar görecektir. Bunun için söz aldım; bunu izah etmek için söz aldım.

Sayın arkadaşım dedi ki, «Atla yatan er»

Arkadaşıma hitap ediyorum; İskenderun'un «Yarıkkaya» denilen köyündenim. Senin bulunduğun yeri, atı görmüşüm. Ben, atla itin yattığı evde yatmışım. O köyden geldim, benim için köy yabancı değil; benim için sinek yabancı değil, benim için sülük yabancı değil. Benim için fikir yabancı. Ben de oralardan geldim. Halen benim babam Yarıkkaya köyünde, onu imkânları da var olduğu halde şehire getiremem, çünkü şehirden zevk almaz. O açık havaya alışkın.

Köylüyü, kentliyi tarif ederken tahrip etmeyin, karşı karşıya getirmeyin. Benim üzerinde durmak istediğim, ekranlara bu vesile ile vurmak istediğim, birtaraf olun demek istediğimdir.

Beyler, muhterem arkadaşlarım; eğer o ekranın anladığı mânada bir pamuk çiftçisi bir iş için evinden alınırken; çoluğu ile, çocuğu ile, ücretini bilmeden, çalışacağı yeri tespit etmeden, ücretinin miktarını bilmediği, gibi ne zaman eline geçeceğini de bilmeden, beli tabançalı bir «elçi» nin idaresinde gelip oralarda müstahsilin emrine giriyorsa, bizim burada Meclisi kapatmamız lâzım. Hükümet olarak üzerine eğilmemiz lâzım, parti olarak, partiler olarak, parlamenterler olarak üzerine eğilmemiz lâzım.

Benim istediğim; kardeşim, siz Hükümettesiniz, hakikaten ekranda aksettirilen o şey varsa...

ORHAN KOR (İzmir) — Ne duruyorsunuz?

MUSTAFA DELİVELİ (Devamla) — Halen ne duruyorsunuz? Müfettiş gönderin, tahkik edin, araştırma yaptıralım. Valinizi kullanın; kaymakamı görevlendirin. Valiniz değil tabii. Vali, Türkiye'nin valisi. Valisinden itibaren bütün imkânlarınızla seferber olun, konuya eğilin. Türkiye, o Türkiye değildir; kara göstermeye hakkınız yoktur. İki - üç tane konuyu ekrana getireceksiniz, konuşturacaksınız, bundan Türkiye zarar görecektir. Biz bunun müdafaasını yapıyoruz.

Konuşmalarına aşağıdan yukarıya başlayacağım.

Arkadaşlar, mülkiyet Anayasamızın teminatı altındır. Evvelâ bunu ortaya koyalım. Zaman zaman dilinizin altında «Düzen değiştireceğiz.» sözü var. Değiştireceğiniz düzenin içinde ne var? Tahrikle olmaz. Bugün gayrimenkul mülkiyetinin teminatı Anayasamızın içindedir; servetin teminatı Anayasamızın içindedir; kanunların içindedir.

Binaenaleyh; Anayasanın ve kanunların teminatıyla teminat altına alınmış bir insanın servetini, varlığını zaman zaman «Sömürdü, vurdu, geldi, gitti» şeklinde Halk Partili arkadaşlarımın bunu konuşmaya hakkı yoktur.

Arkadaşlar, vurgun mu var, söyleyeceksin; muhalefette de değilsin. Soygun mu var, söyleyeceksin. Demin kürsiye geldi. «Türkiye Demir Çelik'e yerleştirilen 12 bin insanın yerleştirilmesinde temin edilen serveti, bir Deliveli bilir, bir de ben bilirim.» dediler. Allah da bilir, Allah'ı inkâr etti. Dosyayı bir de Allah bilir; bizim teamülümüzde vardır, sözümüzde vardır, Allah da bilir.

Arkadaşlar, o Demir - Çelik müessesesi, bugün Türkiye'nin değil, belki Avrupa'nın en büyük fabrikasıdır. O müesseseye dahi girerken; amele veya işçi sevkinde, işçi yerleştirilmesinde, tahribe yönelen ve ellerinden geleni yapan bir - iki arkadaş vardı, isimlerini bilmiyorum, mazur görün: 20 milyonluk suis-timallerinde 60 milyon vurdu dediler. Tahkikat yapıldı, Sanayi Bakanı sizin kolunuzdadır, sizin yanınızdadır, düne kadar koalisyon bozulmadan evvel beraberiniz. Bu bilgilerinizi Sanayi Vekiline ihbar edip veya orayı haberdar edip bir tetkikat yaptırırsanız mümkün olurdu, değil mi? Oradaki bir müessese dahi, dört - beş ay sonra açılıyor, açılmaya dahi mani olabilirsiniz. Oradaki çalışma zevki, onun başında bulunan insanlar, oraya giren bütün insanlar, işçi olarak giren insanlar, hepsi alınterlerinin ücretini alabilmek için Avrupa'ya, Amerika'ya veyahut Almanya'ya gitmemek için oraya girebilmenin çaresini, gayretini göstermişlerdir.

Arkadaşlar, evet, oralara işçi girmesine bütün parlamenteler gibi biz de aracı olduk. Bütün aracılığı-mız, bir ricadan ibarettir. 12 Mart 1971 Muhtırasından sonra dahi bizim iktidarla alâkamız kesilmiştir, o günden sonra da muhterem Halk Partililerin iktidarındadır. Onların vasıtasıyla işçi geliyor. Şimdi, sizin devrinizde siz işçiden para alarak gönderdiniz, diye söyleyebilir miyim?

Mardin'de bir hadise vardı, soracağım, onu öğreneceğim, Mardin'deki hadiseleri gönderen muhtar ile, yerleştirdiği işçinin karşılığında para alan adam Halk Partilidir. Onu bulup buraya getireceğim.

BAŞKAN — Sayın Deliveli, görüşme mahiyetine sokmamanızı tekrar rica edeceğim.

MUSTAFA DELİVELİ (Devamla) — Tabii, ben de kendisi bahsettiği için...

BAŞKAN — Şimdi, müsaade buyurur musunuz? «Hukuka bağlılık, hukukun üstünlüğüne saygı, tüzük, gündem dışı konuşma, bir üyenin bir konuda bir diyeceği varsa» diyor.

Sayın Ünsal, mülkiyet hakkına karşı çıkmadı, mülkiyet hakkını inkâr etmedi; ama Anayasada mülkiyet hakkından bahseden hükmün yanbaşında bir de; topraksız köylüye toprak, toprağı az olan köylüye toprak verme, sosyal adaleti sağlayacak, sosyal güvenliği sağlayacak tedbirler de var. Sadece «Mülkiyet hakkı» deyip orada durmuyor, Anayasa. O konulara istinat etmek suretiyle meseleye o açıdan bakmaya çalıştı. Bu, kendisinin görüşü. Ben sizden istirham ediyorum, bir şey açmayalım.

MUSTAFA DELİVELİ (Devamla) — Sayın Başkanım, hay hay, emredersiniz de; hayır efendim, hayır, hayır açmayacağız, yavaş yavaş, yüksektekine doğru ineceğiz.

Sayın Başkanım; büyük servet sahiplerinin, toprak sahiplerinin soyduğundan, vurgunlarından bahse-derse acaba bu, mülkiyet hakkına bir tecavüz teşkil eder mi, etmez mi? Hukukçuluğunuza hürmetim vardır. Gerçi cezacsınız; ama ceza ile hukuk yanyanadır; amca çocukları, kardeşler. Bunlardan herhalde bahsettiler. Benim bu cevabımı mazur görmenizi rica edeceğim.

Efendim, sonra diyor ki arkadaşım, ona arkadaşım da demeyim; «Köylünün susuz, yolsuz, yoksun kimselerden...»

Arkadaşlar,

Bizim çok söyleyecek şeyimiz var. Bu, sizin bugün müdafaasını yaptığınız köylünün 1950'den evvelki halini düşünün.

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Sayın Başkanım, kendileriyle alâkası yoktur; müzakere açtıysanız ben de söz isteyeceğim. Benimle alâkası yok.

MUSTAFA DELİVELİ (Devamla) — Şimdi susuz, yolsuz, doktorsuz...

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Sana ne öyleyse.

MUSTAFA DELİVELİ (Devamla) — Demokratik rejimdir, sistemdir ki, 1950'den evvel Yol Vergisi için çalışan köylüye haysiyet getirme 1950 ile başlamıştır, 1946'da çok partili hayatla başlamıştır.

Köylüye; yolu, mektebi, okulu, hastabakıcısını götüren Demokrat Partisi ve onun devamı olan Adalet Partisidir. Bugüne kadar nereye kadar yol yapılmıştır ki, bugün bizim karşımızda köyden, susuzluktan, yoldan, şundan bundan dem yuruluyor.

Arkadaşlar,

Her hizmet götürene saygı besleriz: Bugün de arkadaşlarımız hizmet götürürler veya burada söylemek suretiyle bir köye yol, su, elektrik getirmesine eğer imkân vermiş olurlarsa, kendisine de saygı, minnet ve şükranlarımla teşekkür ederim.

Binaenaleyh, biz köylüyü vurgundan, soygundan, bilmem neden bahsedildiği zaman... Evet, bugün köyde imkânsız haller vardır. Ama, geleceksiniz, suyu yok, yolu yok diye Anadolu Kulübünde oturana çatacaksınız. Anadolu kulüplerinde oturmak medenî insanın halidir, beyler. Sevgili dostum medenî insanlar oturabilir. Bedevilikten kurtarmanın şartı, sosyal münasebetle, sosyal yerlerde görünmekten ibarettir. Yalancıyla, yıkıcıyla değil; ama medenî insanlığın Avrupa seviyesine çıkacağız dediğimiz zaman kulübüyle, sosyal hadiselerle onları da ihmal etmemek lâzım. Sizin için orası ters gelebilir, imkânsız olabilir ama bütün mebuslara açıktır, bütün arkadaşlarım oradadır. Hatta şunu itiraf edeyim; bu kulüplerin adedinin çoğalmasıyla partilerarası münasebetler bakımından çok faydalı görüşme ve karşılıklı konuşmayı temin ederiz.

Onun için, bütün partili arkadaşlarımın gittiği ve hele Atatürk tarafından kurulmuş bu kulübe lütfen karışmayın. Bu medenî iştir, sosyal iştir, medenilik vardır; ama bana göre medenilik, size göre bedevilik olur, sizin bedeviliğiniz, bana medenilik olur. Lütfen bu konulara dokunmayın.

BAŞKAN — Sayın Deliveli, lütfen bağlamanızı rica ediyorum.

MUSTAFA DELİVELİ (Devamla) — Bağlıyorum Sayın Başkan.

Arkadaşlar; bir de diyor ki:

«Vurgun»

«Emek verenle, emek çalan»

Çok rica ederim; hepiniz benden bilgilisiniz, tecrübelisiniz. Belki ben kendi sahamın dışında başka bir konuya giriyorum; ama bana, bir literatürde emek verenle, emek çalan kelimesini nerede bulabilirsiniz?

NIYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — İşte medeniyet bu. Bunu anlamak lâzım.

MUSTAFA DELİVELİ (Devamla) — Emek çalan. «Emek verenle emek çalan» sözünden bahsettin mi demirperdenin gerisine gidersin. Medenî memleketlerde hiç yoktur.

BAŞKAN — Sayın Deliveli, siz emek çalmıyorsunuz, size «Emek çaldı» demedi. Bu konuda size imada da bulunmadı. Siz, herkesi savunmaya da

mecbur değilsiniz. Herkesi savunmanız için, size söylemeye de mecburiyetimiz yok. Lütfen bağlayın, Anadolu Kulübüne giden de sadece siz değilsiniz, onları savunuyorsunuz.

ORHAN KOR (İzmir) — O konuşurken hiçbir şey yok. Cevap verenin sözünü kesiyorsunuz.

MUSTAFA DELİVELİ (Devamla) — Sayın Başkan, hülâsa, bu tekrar tekrar bizim tecellimizdir. Başkan Halk Partisinden olunca, bana müdahalesi çok olur, bizimki olsaydı ona da müdahale çok olurdu.

Arkadaşlar, hülâsa ederek sözlerimi bağlamak istiyorum.

Bu memlekette iktidarda olan Parlamenterlerin, vurgundan, soygundan bahsetmeye hakkı yoktur, Hükümetini ikaz etmeye mecburdur ve tahkik ettirmeye mecburdur. Eğer, bunu tahkik etmez, ihbar etmez, haber vermezse, bu kürsüde yaptığı yeminin gereğini yapmamış olur.

Sonra bu memlekette «Toprak, toprak» dediniz. Toprak için muhtıra da verildi. Ondan sonra ne yaptınız? Hiçbir şey yapılmadı. Bunların hepsi gelip geçici şeyler. Bu memlekette toprak sahibine de, sermaye sahibine de, emek sahibine de, şu memleketin yükselmesine bulunduğu katkı nispetinde herkesin hürmet beslemesi, saygı beslemesi lâzımdır. Emeksiz, teşebbüssüz, sermayesiz bu memleketi kalkındırmaya imkânımız yoktur; ama buradan, bu memlekete katkıda payları olan kimselerin müdafaası yerine bu insanlar aleyhine gelip burada vurgundan, soygundan bahsetmeye hakkımız yoktur.

Kaldı ki, yine arz ediyorum: Alınlarıyla kazandığı parasının vergisini veren bir kimse, nerede isterse, nereye giderse gitsin eğlenmeye de hakkı var, oturmaya da hakkı var. Bu hususu bir münasebetle başka bir yerde de ifade ettim, onu hatırlatmak istemiyorum.

Şimdi, bundan sonra sözlerimi bağlamak istiyorum. Arkadaşım «Adana» yı biliyorum diyor. Kendisiyle Adana'ya gitmeye de hazırız: Söylenen sözler tamamıyla benim bundan evvelki konuşmamda arz ettiğim hususlardan ibarettir. Ayrıca, daha münasip görülürse, bir araştırma da yapabiliriz.

Söz alıp, kürsüyü işgal ettiğim için özür diler, saygılar sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar.)

9. — *Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, Hükümet buhranının uzamasından doğacak mahzurlar konusunda gündem dışı demeci.*

BAŞKAN — Sayın Hamdi Özer'in gündem dışı söz talebi var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Hükümet buhranının uzamasından doğacak mahzurlar hakkında, ilgililerin dikkatini çekmek üzere, gündem dışı konuşmak istediğimi saygıyla arz ederim.

Malatya
Hamdi Özer

BAŞKAN — Buyurun Sayın Hamdi Özer.

İSKENDER CENAP EĞE (Aydın) — Konuşacak başka konu yok muydu?

HAMDİ ÖZER (Malatya) — Sayın Başkan, sayın senatörler;

Hükümet buhranı ile ilgili bir konuya kısaca değindikten sonra huzurunuzda anlatacağım konuyu takdim edeceğim.

Sayın arkadaşlarım, daha ben kürsüye çıkar çıkmaz salonu terk etmeye başladılar; fakat ne söyleyeceğimi bilmeden salonu terk etmelerini bir alerjinin içinde olduklarını göstermektedir, kendilerine hatırlatmak isterim. Ne söylediklerini de duydum.

Muhterem arkadaşlar;

Bu sırada asılla vekil arasında bir problem yaratılmıştır. Hüsniyetle söylenen asıl millettir, vekil de Parlomentodur. Asılı takdir etmek vekile hakaret değildir. Bu yolda bazı kişiler huzurunuzda çıkarak, bunu söyleyen kişiyi millete suç işlemiş kişi olarak ilân etmektedirler. Millet, kendisini takdir eden, kendi değerini bilen, kendisine inanan ve kendisini savunan bir konuyu suç olarak telâkki etmez; bu, mantığa aykırıdır.

Ancak, bu zamana kadar alışılmış bir husus vardır ki, daima milletin üstünde kendisini görenler, milleti kendisinden üstün olarak gören kişileri yadırgamakta ve bunu başka türlü işlemeye çalışmaktadır. Milletimiz daima kendisinin vekili olan Parlamentodan ileridir, eğer bir yıl içinde 10 yıl daha ileri gitmişse, biz bununla iftihar ederiz, bundan üzüntü ve kaygı duymamalıyız.

Sayın senatörler;

Sürüp giden Hükümet buhranları gün geçtikçe rejim buhranına, hattâ Devlet buhranına dönüşebilir. Çünkü, iç ve dış düşmanlar için en zayıf hedef Hükümetimizdir.

Anayasamıza göre, Parlamentosunun görevi sadece yasa yapmak değil, yasaları uygulayacak Hükümete de vücut vermektir. Hükümet kuramayan bir Parlamentosunun başvuracağı tek merci, Millettir. Devlet Hükümetimizdir. Parlamento en kısa zaman-

da Milletten aldığı temsil emanetini Millete teslim ederek, onun iradesinden doğacak yeni bir Parlamentoya kapıları açmak zorundadır.

Bir Parlamento çoğunluğu seçilmek kuşkusuna kapılarak, kendi çıkarına millet iradesini bağlı tutmakta direnirse, Devletin aktif güçlerini karşısında bulabilir. Bundan yararlanmaya kalkışan birçok yönlü cereyanların çarpışmasından rejim zarar görür.

Her devletin bir doğal Anayasası vardır. Bu da kendisini var olmak, kendisini devam ettirmek yasa-sıdır. Devletin doğal Anayasasının ruhunda önce Devlet, sonra rejim vardır. Anayasal güçler, Devleti savunmak, kollamak, korumakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğü demokratik Cumhuriyet düzeni içinde sınırlı tutmak, Parlamentosunun görevidir. Bu nedenle Parlamento, önce Hükümeti kurmalı, sonra yasa yapma ve denetim; görevine başlamalıdır. Esasen uygulayıcısı bulunmayan yasaları çıkartmaya gerek olmadığı gibi, Hükümetimiz yasa çıkartmanın da mevzuatımıza uygun olamayacağı aşikârdır.

Parlamento aritmetiğinden bir Hükümet kurma alternatifini uzun süredir bulunamadı. Buna rağmen, Parlamento aylarca tatil yaparak, Devletin içte ve dışta geçirdiği sarsıntılara seyirci kaldı. Halkın kendinden ısrarla istediği; «ya Hükümet ya seçim» şikâyetinden hiç birine kulak asmadı. Hükümet buhranını uzatmakla birbirlerine çelme takmaya kalkışanlar, hakikatte Devletin kaderine çelme takmaya başlamış oldular. Bazı çevrelerce âdeta düşmanlara yeşil ışık tutuldu; Yunan direndi, Amerika dış yardımı kesme kararı aldı vurguncular ve istifçiler halkın nafakasını talan etti, CIA egemenliği millet egemenliğine karşı oyunlara girişti, vurguncu ellerle toplaşan yumrukları millet kaderi ve onun üzerinde doluşmaya başladı. Milletimiz bunun farkına vararak, 1973 seçimlerindeki sonuçların yetersizliğini anladı. Şimdi bunu düzeltmek kararındadır. Her parti bu düzeltmeyi kendi görüşü yönünde umabilir.

O halde, bu umutlarına güvenen olanlar biran önce seçime giderek umduklarını bulmaya çalışmalı ve seçimden kaçmamalıdır. Hele şu ortamda herkes birbirini suçladığına ve kendi haklılığına güvendiğine göre, erken seçimde de kazanacağına güveniyor demektir. Millet herkesi dinledi, her hareketi gördü. Buna göre, yeni iradesini ne yolda kullanacağını hükme bağladı. Onun iradesine müracaat ve hükmüne itaate mecburuz. Herkes birbirini suçlamakta, herkes kendisini haklı görmekte, herkes birbirinden şikâyet etmekte...

Muhterem arkadaşlar;

Şikâyet mercii tektir; o da Türk Milletidir. O halde, mercie müracaattan kaçmamalıyız. «Buhranın çaresi seçim değildir» demek, çareyi millettten başka mercilerden beklemektir.

Sayın senatörler;

Anayasamıza göre, seçimle yasama organı kolayca kurulmakta ve fakat onun güvenoyuna bağlı olduğu için, her zaman kolayca Hükümet kurulamaktadır. Bu yüzden doğan Hükümet buhranlarının uzun süre devam etmesi büyük buhranlara yol açmaktadır. Demokratik düzenin kaçınılmaz olan bu ihtimallerine karşı. Parlamentomuza en önemli bir görev düştüğüne inanıyorum. O da, Anayasamıza yeni bir hüküm koymakla mümkündür. Bir seçim sonucunda veya bir Hükümetin istifasında Devlet Başkanı en geç bir ay içinde Hükümet kurma alternatifini mevcut parlamento ile sağlayamazsa, bir seçim hükümeti kurarak en geç dört ay içinde yeni bir parlamentonun seçilmesini millet iradesine sunabilmelidir.

Anayasada böyle bir hüküm bulunduğu takdirde, parlamentoda mümkün olan, uzun süre gayri mümkün olmaktan kurtarılmış olur. Bakıyoruz ki, uzun süredir gayri mümkün görülen şeyler bu sıralarda mümkün gibi görülmeye başladı; bunu tabiatıyla sevinçle karşılıyoruz. Bugün mümkünü gayri mümkün hale sokmak direnişi vardır, hepimiz biliyoruz. Artık millet herkesi dinleye dinleye bıktı ve hakikaten bu tutumumuzla milletin çok çok, değil 10 yıl, belki de daha 20 yıl gerisinden bakmaktayız. Millet şimdi karşısında bizi istiyor, emaneti teslim etmemizi ve yeni bir parlamenterler grubunu Meclise göndermeyi istiyor. Bu hakkıdır; aslın hakkıdır. Aslı daima takdir edeceğiz, asıla saygı duyacağız ve asıla vekil arasındaki bu kıyaslamadan da hiç kimse gocunmamalıdır, bunu da şükranla karşılamalıdır.

Sayın senatörler;

Kaç günden beri millet hakikaten çeşitli buhranlardan, bunalımlardan bıkmıştır artık. Bir taksiye biniyorsunuz, şoförün öyle tahlilleri vardır ki; yüceliğe lâyık görmediğimiz o milletin bir parçası olan, bir ferdi olan şoförün öyle takdirleri, öyle sualleri vardır ki, cevap vermektten aciz kalıyoruz. O halde, mademki bir vekil asıla cevap veremiyor, öyleyse emanetini kısa zamanda ona teslim etmek mecburiyetindedir.

Hepinize saygılar sunarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Deliveli?.. Yoklar.

10. — *Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzağ'ın, Başbakan Bülent Ecevit'in 10.11.1974 tarihinde Afyon Karahisar'da yaptığı konuşma konusunda gündem dışı demeci.*

BAŞKAN — Bir önerge var, okutuyorum:

Sayın Başkanlığa

Müstafi Başbakanın 10 Kasım 1974 günü Afyon iline yaptığı seyahat sebebiyle gündem dışı kısa bir konuşma yapmama müsaadelerinizi dilerim.

Eskişehir

Ömer Ucuzağ

BAŞKAN — Sayın Ucuzağ, buyurunuz efendim.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, sayın senatörler;

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı ve Müstafi Başbakan Ecevit'in 10 Kasım 1974 Pazar günü protokol icabı iştirak ettiği anma merasimini müteakip Millî Eğitim, Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanlarını da yanına alarak, böyle büyük matem gününde alelacele Ankara'dan ayrılmasını yadırgamamak ve üzüntüyle karşılamamak, gerçek Atatürkçüler için mümkün değil.

Böylesine mühim bir günde; yani 10 Kasım gününde, başka günlere nazaran gerçek Atatürkçülerin, yaşlarına göre geçen 1 yılın veya 36 yılın ülkülerine neler getirdiğini neler kattığını ve neler getirmesi gerektiğini düşünmesi, duyması ve bu düşünce ve duygular içerisinde bulunduğu topluluğa fikir yayması gerekir. Böylesine bir tutum vatan vazifesidir. Bu vazifelerin başında da O'nun armağanı olan Cumhuriyet Hükümetinin Başbakanı ve bakanları olmalıdır.

Ne yazık ki, Cumhuriyet Hükümetinin Müstafi Başbakanı ve iki bakanı bu ciddi ve mühim görevlerini bir kenara atıp, Ankara'dan Afyon ilinin Sultandağı ilçesine bağlı Derecine köyüne kadar, yollarının geçtiği her kasaba ve köyde, taraftarlarına millî bütünlüğü ve birliği hiç olmasa böyle yaslı ve matem gününde muhafaza etmeleri gerekirken, Polatlı, Emirdağ, Bolvadin, Çay, Sultandağı ilçeleri ve Derecine köyünde, bindirilmiş kıtalarla meydana getirilen taraftarlarına, müstakbel ve muhayyel halk iktidarı hesabına kışkırtıcı nutuklar atıp, alkışlar toplamaya çalışması ve şenlikler yapılmasını, 10 Kasım'ın gerçek Atatürkçüler için taşıdığı büyük manayı ve ehemmiyeti ortadan kaldıran bir tutum ve davranış olduğu için yadırgıyor ve üzüntüyle karşılıyorum.

Sayın senatörler;

Büyük Atatürk'ün «Yurtta sulh, cihanda sulh» ilkesinin, her gün kadar 10 Kasımlarda da taşıdığı mâna ve değer bir kat daha artarak değer taşıdığına inanıyoruz. O halde, böyle bir günde Başbakan Ecevit'in ve bakanlarının hiç olmazsa 10 Kasım günü bu ilkeye saygı göstererek partizan bir tutum içine kendilerini ve taraftarlarını atmamaları gerekirdi. Gerçek Atatürkçüler olarak bugün olsun «yurtta sulh» prensibine ve ilkesine saygı göstermedikleri için Ecevit ve arkadaşlarının bu tutum ve davranışlarını da yadırgıyor, üzüntü ile karşılıyorum.

10 Kasım günü olsun, yapılmayan şeyleri yapılmış gibi gösterme çabalarına girilmemelidir. 10 ayda 10 temel atmayan Ecevit'in, 10 Kasım günü bir köy halkının gücü ve teşebbüsü ile nereden baksan 5 - 10 milyonu aşmayan bir yatırım ile (ki, bu yatırımı Devlet gücü de olmasa yapmanın bir zorluk taşımadığı ortada iken) Cumhuriyet Halk Partisi hesabına puan toplamanın gayreti de hiç olmazsa 10 Kasım günü yapılmamalı idi. Atılan temel Türk Milletini medenî memleketler seviyesine ulaştıracak milyarlık yatırımlar seviyesinde bir eser ve yatırım olsa dahi, 10 Kasım günü hâlâ bütün tazeliği ile acısı her Türk'ün sinesinde yaşayan Ata'mızın ebediyete intikal ettiği bu günde bir köyde veya şehirde şenlikler düzenlenerek, davul - zurnalar çalınarak temeli atılmamalı idi. Hele bu davranış, her karış toprağında atının nal izleri, yalçın ve mermer kayalarında vatanın kurtuluşu için verdiği komuta seslerinin aksi çınlayan Afyon beldesinde yapılırsa, 10 Kasım gününün derin mânasını duyarak yaşayanların ruhunda taşın ve toprağın vatanlık asaletinde derin yara açar. Bu tutum ve davranışı yadırgıyor ve üzüntü ile karşılıyorum.

Sayın senatörler;

Bir gün evvel mikrofon başında konuşan ve dinleyenlerin, Anayasamıza göre Cumhuriyet Senatosu üyesi olmaya yetenekte ve boyutta bulunmayan bu kişilerin, yüce toplumumuza karşı sarf ettiği çirkin ve biçimsiz hareket ve sözleri, 10 Kasım günü yaptıkları hareketten bence daha çirkin değildir.

Bu tutum ve davranışlarından dolayı duyduğum üzüntü yanında, asıl büyük üzüntüm, Ecevit, arkadaşları ve taraftarlarının 10 Kasım günü yaptıkları çılgın hareketi tekrar yadırgıyor ve üzüntülerimi ifade ediyorum.

Değerli senatörler;

Olay hazindir, olay düşündürücüdür, olay üzücüdür, olay her yönü ile 10 Kasım gününde olmamalı ve olmamalı idi. Olay büyük Atatürk'ümüze ve

gerçek Atatürkçülere her yönü ile saygısızlıktır. Büyük milletimin örf, âdet ve inancına göre «ölü evinde türkü söylenmez ve şenlik yapılmaz.»

Saygılar sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar)

11. — *Cumhurbaşkanınca S. Ü. Fethi Çelikbaş'ın, Hükümetin istifası ve vatandaşın zarurî ihtiyaç maddeleri karşısındaki tutumu konusunda gündem dışı demeci.*

BAŞKAN — Sırada bulunan önergeyi okutuyorum;

Cumhuriyet Senatosu Sayın Başkanlığına

İstifa eden hükümet ve vatandaşın zarurî ihtiyaç maddeleri karşısındaki tutumu hakkında gündem dışı söz verilmesine müsaadelerinizi arz ve rica ederim.

Cumhurbaşkanınca S. Ü.
Fethi Çelikbaş

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Çelikbaş.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar;

Sayın Başvekilin, makul bir süre içerisinde hükümet bunalımı çözülmezse vazifeyi bırakacaklarına dair beyanatlarını hayretler içinde okudum. Çünkü, hükümetin başbakanın ve bakanlarının üç çeşit mesuliyeti vardır; Siyasî mesuliyet, cezaî mesuliyet, hukukî mesuliyet.

Kanun bilgisine sahip olmayanlar bunları bilmeyebilir, ama vasat hukuk kültürü olan bir kimsenin bunları bilmemesi mümkün değildir.

Müstafî hükümet siyasî sorumluluktan beridir; fakat yeni hükümet kuruluncaya kadar hukukî ve cezaî mesuliyetleri devam eder. Bunun dayandığı mantık şudur :

Kamu hizmeti devamlılık arz eder. Amme hukukunda, idare hukukunda kamu hizmetinin nitelikleri tahlil edilirken, bunun birinci vasfı, kamu hizmetinin süreklilik arz etmesidir diye gösterilir. Devlet ise, kamu hizmetlerinin külliyyatıdır. Bu kamu hizmetleri külliyyatını yürüten heyete de «İcra Vekilleri Heyeti» denir arkadaşlar. Hizmeti yarıda bırakıp gitmek mümkün müdür?

Öyle anlar vardır ki, sürelidir. O sürede hizmet ifa edilmeyince hazine veya vatandaş mutazarır olur. Bu takdirde hukuken kendisi mesul olur. Öyle anlar vardır ki, cezaî mesuliyet terettüp eder, ceza takibatına maruz kalır. En basit hukukî esasiye kitabında bunlar vardır.

Muhterem arkadaşlar;

Dünyada demokratik idare tek başına değildir. Bunun akislerinin Batı'da ne olacağını düşündüm.

Onun yanibaşında, boşalan yerlere Başbakan Yardımcısı olarak arkadaşımızın, «biz doldurur, devam ederiz» demesi de abes bir tedbirdir. Akla gelmez. Çünkü, yeni hükümet kuruluncaya kadar ister istemez vazifeye devam ana kaidedir.

Bir de bunun dışında ahlâkî mesuliyeti vardır arkadaşlar. Bir memleketin işleri yüzüstü bırakılır mı?

Bir ordu kumandanı, madun kumandan tasavvur ediniz ki, başkumandanla ihtilâfa düşmüş, vazifeyi devredecek kimse tayin edilmeden işi bırakmış gitmiş... İdama götürüler arkadaşlar; divanı harbe verirler. Devlet de böyledir. Mesuliyeti aldığımız andan itibaren, mesuliyetiniz bitinceye kadar yüreğinize taş basar çalışsınız.

Bizim de hükümetimiz istifa etmişti arkadaşlar; istifa mecburiyetinde kalmıştı, ama biz 3,5 - 4 ay müddetle geceleri bazan 23,00'e kadar Bakanlar Kurulunda çalıştık, karar aldık.

Türkiye'de bugün vatandaşların büyük ıstırapı vardır arkadaşlar. Eğer demokrasiden sıkı sınırlımsa, parlamentoya karşı birtakım endişesi varsa hükümetin vazife görmemesinden doğuyor.

Koalisyon hükümeti kurma sistemini kabul ettiniz mi, bunu içinize sindirin arkadaşlar. 1965 ve 1969 yıllarında Adalet Partisinin tek başına hükümet kurması literatürde istisnadır. Nisbî temsili kabul ettiğiniz andan itibaren, zarurî neticesi koalisyonlarla memleketi idare etmektir. Bunu içimize sindirelim.

Ben iki tarz hükümette de bulundum. Muhterem Heyetinize arz edeyim ki, koalisyon hükümetleri milli menfaatler açısından, (parti menfaatleri demeyeceğim) fevkalâde başarılı, medenî bir üsluptur. Geçimi zordur, ama vatandaşa hizmet götürme bakımından, partilere karşı şahsiyetli vekillerin mukaveleti bakımından son derece başarılıdır. Ötekisinde grupunuzun kölesisinizdir. Halbuki koalisyon hükümetinde grupunuza karşı meydan okursunuz çünkü, grupu başarıya götüren de vekilin başarısıdır. Vekil de politikası ile başarısını sürdürür. Ben ikisinde de bulundum bilirim.

Bu itibarla Türkiye'de bu tarz bunalımlara, seçim sisteminin böyle olmasından dolayı sık sık rastlayacağımız için, müstafî Hükümetin vazifeleri hakkında beyanda bulunmak üzere huzurunuzda geldim.

Muhterem arkadaşlar;

Vatandaş çok zarurî ihtiyaç maddelerini bulmakta kan ağlıyor. 2 kilo yağ bulmak için kuyruk-

lara girmiş. Sayın Bakan Ağüstosta, şöyle yapacağım, böyle yapacağım dedi; zabıtlarda var. Mükeyyifattan olduğu için onun üzerinde durmuyorum, ama zarurî ihtiyaç maddeleri bulmakta bugünkü sıkıntı önümüzdeki aylarda artacak arkadaşlar.

Vatandaş bütün gazı bulamıyor arkadaşlar. Halbuki müstafî Hükümet program getirmişti bize, biraz sonra okuyacağım. Türkiye'de Hükümeti devraldığı zaman da esasen hayat pahalılığı, mal darlığı filan vardı; ama onu, rey toplamak için kasıtlı dediği, çevrecileri menfaatlandırmak, fevkalâde seviyesiz, Devlet adamına yakışmayacak birtakım beyanlarla eski Hükümeti kötüleyerek reyler alındı; fakat kâfi gelmez. Reyı alırsınız 4 yıl için, onun sonunda sizden hesap sorarlar.

Bakınız Hükümet Programına: «İç ve dış piyasalardaki aşırı fiyat hareketlerine veya mal bulamama tehlikelerine karşı, iç piyasalarımıza düzgün bir şekilde mal arzını devam ettirmek üzere bir stok rejimi kurulacak, icabında gerekli malların iç ve dış piyasalardan devlet eliyle satın alınarak stok edilmesini sağlayacak tedbirler geliştirilecektir».

Beyefendiler, 7 aydır işbaşındasınız, niçin bir yağ stoku meydana getirmediğiniz? Beş ay imtiyaz içinde geçindiniz, niçin bir gaz mevzuunu halledemediniz? Vatandaşın bu gıda maddeleri dünden hemen azaltmadı ki...

Şimdi diyorlarmış ki, muhalif partiler zorluk çıkartıyor: Arkadaşlar; bunlar gültünc. Şunu söyleyiniz ki, Hükümet ekonomik politikasında fevkalâde başarısızdır ve bu başarısızlık önümüzdeki aylarda vatandaşın ıstırap çokmesiyle kalmayacak; gelecek dönemin Devlet varidatı azalacak arkadaşlar. Çünkü gelecek senenin Devlet varidatını bu seneki kazançlar meydana getirir. Gelir Vergisi boyanması gelecek sene verilir, bu senenin kazancından tahsil edilir. Oraya da sirayet edecek. Şimdi bu durumda yapılacak nedir:

Muhterem arkadaşlar;

Devlet adamı sinirlerine hâkim olur. Devlet adamı, tepeden tırnağa üzerine aldığı mesuliyeti müdrük kişidir (Atatürk örneği). Şimdi, Sayın Başbakanın Anayasa ile göreceği vazife var arkadaşlar. Başbakan, lâlettayin bir Bakan değildir. Başbakan, orkestranın şefidir. Bakınız Başbakan için Anayasamıza nasıl madde koymuşuz:

«Madde 105. — Başbakan, Bakanlar Kurulunun Başkanı olarak, Bakanlıklar arasında işbirliğini sağ-

lar ve Hükümetin genel siyasetinin yürütülmesini gözetir...»

Bugün ihtiyacı, duyulan maddeler var, bulunmuyor; yarın daha da artacak. İlgili Bakandan talep gelmişse, Başbakan, Bakanlar Kurulunu toplayacak; şu şu sıkıntılar var, ne tedbir alacaksınız Ticaret Bakanı, Sanayi ve Teknoloji Bakanı?..

Başbakan, Bakanlar Kurulu Başkanı olarak bu Anayasamızda o kadar tarsin edilmiştir ki, vazife esnasında güvenoyu isteme ihtiyacı duyan Başbakan re'sen gelip isteyemez. Madde var, Bakanlar Kurulunda konuşur, «Güvenoyu isteyeceğim.» der, ondan sonra gelir ister. Kimseye sormadan isteyemez. Bu kadar ağır vazife vermiş; ama bizim Sayın Başbakanımız sinirlerine mağlup olarak Bakanlar Kurulunun toplantısında insiyatifi ele almadığı gibi, bazı ahvalde konuşma talep eden Bakanlıkların konuşmalarını dahi isaf etmiyormuş. Olmaz arkadaşlar...

Devlet işi babamızın işi değildir, Devlet işi bir partinin işi değildir; bugünün ve gelecekteki nesillerin işidir. Bugün yapılacak bir hata nesillere sirayet eder. Misâl vereyim:

Petrol boru hattını tetkik edeceklerdi. Biz uğraştık tetkik ettik. Geçen gün okudum ki, malzeme fiyatlarının yükselmesi yüzünden (Hiçbir değişiklik yok) 100 milyon lira fazla ödeyeceksiniz. Buyurun... Ben o 100 milyon lira ile bilmem kaç ilkokul yaptırırdım arkadaşlar.

Bu itibarla Sayın Başbakandan çok rica ediyorum; yeni hükümet kuruluncaya kadar vazifeye devam etmeye mecburdur ve Başbakan olarak vatandaşın zarurî ihtiyaçlarını hiç olmazsa karşılamanın tedbirlerini almak zorundadır.

Bugün bulabileceğiniz bir maddeyi 15 gün sonra bulamazsanız arkadaşlar. Piyasa böyledir. 4 ay evvel ithal edeceğimiz tereyağının fiyatı ayrı, bugünkü ayrı, 3 ay sonraki fiyatı ayrı.

Bu itibarla memlekette yoksulluk içerisinde kıvranan, pahalılıktan fevkalâde büyük ıstırap çeken büyük vatandaş kitlelerinin muayyen ölçüde derdine deva olabilmek için, Hükümetten rica edeceğim, yeni hükümet kuruluncaya kadar bu çeşit zarurî işleri yürütmenin tedbirlerini alsınlar.

Halk Partisi ve biz, hepimiz yemin ettik arkadaşlar; «Vatandaşın, Türk halkının mutluluğu için çalışacağız» diye yemin ettik. Mutluluk lâfla olmaz ki. 2 kilo yağ alabilmek için 6 saat bekleyen vatandaşın mutluluğundan bahsetmeniz mümkün müdür?

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Belediye satıyor.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) — Bu bakımdan bu tarz avâm - firibane, devlet adamına yakışmayacak davranışlarla vatandaş oyalamayalım, sıkıntısını artırmayalım. Ayıp oluyor. Biran evvel (müstafi olmakla beraber) cari vazifeleri yürütmekle mükellef olan Hükümetin toplanarak, vatandaşın bulmakta kıvrandığı bazı maddelerin bulunması için âcil tedbirler alalım. Bunu tavsiye ediyorum. Almadığımız takdirde (grupuna dahil olsun olmasın) ahlâken kendilerine karşı davranmamak herkesi sorumlu kılar. Bunu da belirteyim arkadaşlarım.

Teşekkür ederim. (A. P. sıralarından alkışlar).

12. — İstanbul Üyesi Fikret Gündoğan, C.H.P. Genel Başkanının C.H.P. Gençlik Kolları Kurultayında yaptığı konuşmayı vesile itihaz ederek Hükümet bunalımını çıkmaza sokan istemlerinin mahiyeti konusunda gündem dışı demeci.

BAŞKAN — Sonuncu önergeyi sunuyoruz.

Sayın Başkanlığa

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanının, Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları Kurultayında yaptığı konuşmayı vesile itihaz ederek Hükümet bunalımını çıkmaza sokmak istemelerinin mahiyeti hakkında gündem dışı söz rica ediyorum.

Saygılarımla.

İstanbul

Fikret Gündoğan

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Gündoğan.

FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Sayın Başkan, Yüce Senatonun çok değerli üyeleri;

1974 - 1975 yasama yılına başladığımız Kasım ayının ilk gününden bu yana Parlatmentonun bir kanadı Yüce Senatamızda tam 12 gündür yapılan toplantılarda, oturumlarda gerçekten düşündürücü bazı görünümlere hepimiz şahit oluyorsunuz. 12 gündür (lehülhamd) esas görevimiz olan yasama işleyle meşgul değiliz. Çoğu kez şahsî, şimdi de birkaç günden beri politikaları yürütmeye ve Türkiye'nin geleceğini tehlikeye sokacak bir çıkmaz içinde bir siyasal partiyi ve onun dayandığı güçleri zaptetmeye, hapsetmeye yönelik bir politikanın; aslını ararsanız ince olmayan bir uygulamasına şahit oluyoruz ve Parlamento da bununla meşgul oluyor.

Biraz evvel Sayın Profesör Çelikbaş'ın burada yaptığı gündem dışı konuşmada dile getirdiği sözlerin yüzeysel anlamından öteye bir anlamı olmadığı zehabına kapılırsanız, hakikaten kendisinin sözlerine

ve önerilerine hak vermemek elden gelmez. Bakanız Sayın Profesöre göre bir Hükümet istifa ettikten sonra, yenisi kuruluncaya kadar görevine devam etmesi (Hiçbir hukuk dayanağı göstermedi, hiçbir anayasal gereklilikte işaret buyurmadı) gerekli imiş.

Şimdi, sözü böyle aldığınız zaman Cumhuriyet Halk Partisinin Millî Selâmet Partisiyle 9,5 ay önce kurduğu bir koalisyonun ne ağır sebeplerle artık yaşayamaz hale geldiğini unutmak zorundasınız, bir.

O koalisyonun, o birleşmeden doğan Hükümetin, değil Sayın Çelikbaş'ın söylediği birtakım ihtiyaçları gidermeye yönelik faaliyette bulunması imkânı, bir arada oturma olanakları dahi kalmamış bulunduğunu unutacaksınız, unutturacaksınız, halkın gözünden bunu da uzak tutturacaksınız, iki.

Çok önemli dış politika sorunlarını çözmek için bu Hükümetin iki kanadının bir araya gelmesine imkânı maddî bulunmadığı defalarca kerrat ile sabit olduğu herkesin malumu iken, Amerikan Dışişleri Bakanını yoldan geri döndürmeye mecbur olunan bir dönemde yaşanmasını bir tarafa iteceksiniz, halkın gözünden bunu kaçıracaksınız, bu gerçeği yokmuş farzedeceksiniz; Hükümet kanatlarına mensup iki partinin genel başkanlarının dünya görüşleri, ülke görüşleri, ekonomik politikaları, dış politika görüşleri arasındaki fark her gün televizyonlarda, radyolarda, basın araçlarında, apaçık millet önünde bir gerçek olarak duracak, bunları da görmezlikten geleceksiniz ve gideceksiniz; insanlık haklarıyla değil, insanlıkla bağdaşmayan bir külfetle görevi o Hükümete yükletip, ondan sorunlara çözüm isteyeceksiniz... Bu söz, bu iddia ve bu öneri düpedüz kendi manasını taşıyor.

Aslında bu, Türkiye'de sağ sosyal güçlerin, sol sosyal güçlere acı bir şekilde yenilgisinin ıstırapı içinde kıvranan ve sağ sosyal güçlerin müdafii partilerin en ufak fırsatı ganimet bilerek sol sosyal güçleri ve onun müdafii siyasal partiyi böylece eritmek, yok etmek ve sol sosyal güçleri her türlü dayanaktan, mesnetten mahrum bırakmak mücadelesinin klâsik nutuksal örgütleri içinde yürütülmesinden başka bir şey değildir. Bunu şöyle apaşikâr ve namusluca ortaya koyalım. Neden:

Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak, sol sosyal güçlerin siyasal örgütü olarak bundan bir sene önce sağ sosyal güçlere karşı gerçekten Türk tarihinde eşine ender rastlanan bir başarı ile mücadele vermişizdir. Bu sağ sosyal güçlerin affedemeyeceği, hazmedemeyeceği ve bir türlü üstesinden de gelemeyece-

ği bir gerçektir. İşte böyle bir gerçekle karşı karşıya bulunan sağ sosyal güçler ve onların partileri; yani Parlatentonun çoğunluğunu teşkil eden partilerin verdikleri bu mücadelede, ortaya koydukları görünüm aldattıcıdır.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanının bir kurultayda, Parlatentonun çoğunluğunu teşkil eden partilerin veya grupların bu milletin anlayışının on sene gerisinde olması sözünden koparılan fırtına, gerçekte kendilerine yapılmış bir hakaret, bir alçaltmanın infiali değildir. Bu kisve altında sürdürülmek istenen şu sağ, sol; ya da sağ sosyal güçler, sal sosyal güçler mücadelesinin aldattıcı ve ovam - firibane yollarla bir tarihi; tarihte eşi çok görülmüş yeni bir örneğidir.

Arkadaşlar, Sayın Genel Başkanımızın ifade ettiği sözler herkesin malumu, herkesin bilgisi dahilinde; eski bir deyimle «efradını cami, agyarını mâni.» Münekkah, veciz ve fevkalâde isabetli sözler. Hiç kimse bu gerçeğin; bu sözlerde ortaya konan gerçeğin yanlış olduğunu inkâra mecali yoktur, ama aslında hep böyle gelip gitmiştir Türkiye'de politika ve mücadeleler. Halkı aldatmakla halkın gözünden kendisinin mücadelesini yapanları düşürmek için hep böyle tehlikeler, umacılar icat edilmiştir ve bazı adamlar halkın gözüne kötü gösterilmek, onlara bir nevi hırsını dindirici ve hücum edilmek suretiyle yıpratılmak suretiyle halkı muinden mahrum bırakmak mücadelesidir bu.

Arkadaşlar, bu Parlatentoda oturan ve Sayın Genel Başkanımızın sözlerine alınan ve bu yüzden infial duyan değerli Parlatento çoğunluğunu teşkil eden partilerimizin bu infiali bir yerde fazla anlamı değil. Çünkü, esası ile beraber olmamakla birlikte bu Parlatento böylesine bir ithama başka bir zaman da maruz kaldı. Evet, taraftarı değiliz; öyle yapılması doğru değildir, bununla beraber değildik, ama 12 Mart 1971'de bu Parlatentonun çoğunluğunu teşkil eden partilere böyle bir ihtarda bulunuldu. Daha doğrusu, Sayın Genel Başkanın anlattığı biçimde davrandığı saptandı ve tarihe geçti. İşte burada 12 Mart Muhtırasının birinci maddesi:

«Ey Parlatento ve Hükümet! Siz Türk toplumunun isterlerini, özelemlerini yerine getirememiş bir topluluk olarak Türkiye Cumhuriyetinin geleceğini tehlikeye atma durumundasınız» diye bir muhtıraya maruz kalmıştır.

Tekrar ediyorum: Yanlısı değiliz, onu biz hallederdik. Seçime giderdik, halka giderdik, halkla an-

laşırdık, o tutum ve davranışı ile ta Anayasanın doğrultusunda halkın özlem ve isterlerine uygun reformları yapmadığı için bu muhtırayı yiyen sağ ve tutucular koalisyonuna bir çare bulur, onları yenerdik; nitekim ilk fırsatta da yendiğimiz gibi, ama ne var ki, Sayın Genel Başkanımızın sözlerinden bu kadar derin infiale kapılmışlık gösterisinde bulunmaların aslında ve hakikaten hakarete maruz kalmış olmaktan değil, gerçekte genel, evrensel mücadelede yenik düşmelerinin acısındanadır. Bu acıyı duyacaksınız efendiler. Kaçınılmaz bu acıyı duymamız sizin. Çünkü, yenik düşmeye mahkûmsunuz; bu evrenselidir. Çünkü 1900'lerde şimdiki dünyamızda artık doğal ve olağan olan bütün kurumlar sizin çok sevdiğiniz ve herşeyi buluşturmakta mahir olduğunuz komünistlik kurumları idi, ama şimdi 70 sene içinde hepsi kapitalizmin, kapitalist ekonomi politığının, sosyal politığının en muteber, en muhterem birer kurumu haline geldi. Bu değişmeyi, bu evrimi, bu dinamik devrimi anlamakta geçtiğiniz içindir ki ve 25 yıldır Türkiye'yi eski dinamiklerle yönetmek istediğiniz içindir ki, bugün Türkiye'nin az gelişmişlik çenberi içinde hâlâ kıvrınması sizin eserinizi ve mahsulüdür.

Türkiye'yi İkinci Cihan Harbinden sonra çağdaş kalkınma dinamiklerine ulaştırmayanlar, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanının bir yerde tanımladığı tutucu ve gerici sağcılar koalisyonudur. Türkiye büyük bir fırsat kaçırmıştır. 1950'lerden evvel veya 1950'lerde gerçek yeni dünyanın kalkınma dinamikleri yerine çok eski, çok anakronik usullerle idare edildiği içindir ki, bugünkü geriliğe maruz kalmıştır.

Şu tecelli-i ilâhiyeye bakınız ki, Sayın Süleyman Demirel kendisini bu kürsüden defalarca muhafazakâr bir partinin genel başkanı olarak takdim etmiş ve bütün fikirlerini o vadiye geliştirmiştir. Bizim, onun iktidarda bulunduğu zaman yaptığımız bütün yenileşme ve ilerleme isteklerine, önerilerimize, devleti yeniden; daha doğrusu ülkeyi ve toplumu yeniden yeni bir yapıya kavuşturmak, eski yapıyı kırmak, tutucu ve toplumsal ilerlemeyi önleyici bütün yapısal bozukluklardan kurtarmak önerilerimize hep karşı çıkan Demirel, meselâ, «Yeni bir düzen olur mu? Nasıl olur, düzen yıkılır mı? Düzendeki ne vardır?». deyip, (Şimdi aklımda kalmamış) düzeni müdafaa edip, konservatizmini mütemadiyen dile getiren Demirel, 11 Kasım 1974 tarihinde Temsilciler Meclisinde bakınız ne demiş:

«Türkiye'de gelir dağılımı düzeltilmeye mecburdur. Bir memleketteki vatandaş fevkalâde büyük bir sığın-

tı içinde; bazıları var ki, refah içinde. Refah içinde olana karşı değiliz, ama aradaki dengeyi kurmaya ve vergi adaletini sağlamaya mecburuz. Bu da ancak ekonomik gelişmeyle birlikte yapılır.

Arkadaşlar, ölmek üzere olan bir vatandaşın parastenen bir ülkede ne yapılır? Sosyal hukuk devletinden korkmayınız. Eğer korkarsanız önce sosyalizmin, ardından da komünizmin kucağına düşersiniz. Yeni bir sosyal mukavele milletin değişen şartlarına, ihtiyaçlarına cevap verecektir. Biz islahatçılığın neticesi olarak yeni bir mukavele arıyoruz. Bunun teorisi yoktur. Birtakım anlaşılmaz lâflar yerine, vatandaşın anlayacağı ifadeyi kullanacağız. Türkiye'nin yeni bir sosyal mukaveleye ihtiyacı vardır.»

İşte buyurun... Ben bu sözleri 1968 de bu kürsüden Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekili sıfatıyla daha da yumuşak ve çekingen eda ve üslup içinde arz ettiğim zaman, aldığım cevabı bugünkü gibi hatırlarım; «Komünist manifestosu okuyor» demişti. Benim sözlerim de hemen hemen aynıydı. Yeni bir kontra - sosyala ihtiyaç var. Emek ve sermaye arasındaki denge yeniden yeni esaslara dayalı olarak toplumun yapısının kökten değişmesini sağlayacak doğrultuda ele alınmadığı sürece bu memlekette bir adım ileri gitmek mümkün değildirden ibaretti benim önerilerim. Bana bu kürsüden «Komünist manifestosu okuyor» diye hitap etti Sayın Demirel. Nasıl benim Genel Başkanım bunları hatırlamaz da, nasıl bu insanların milletten 10 sene geride olduğunu söylemeye cesaret bulmaz?..

Sonra ne karışıyorsunuz siz bizim Genel Başkanımızın kendi örgütünde yaptığı konuşmaya?.. Saf siyasal uğraşından ibaret o hareketini parlamentolarda o büyük tantanalı, şaşalı sözlerle Atatürk'lerin ve sair diğer büyüklerin sözlerinin arkasına sığınarak söylemeye kalkmaya yarım buçuk nutuk edebiyatıyla) ne hakkınız var sizin?.. Açık söylüyoruz biz size. Biz zihinsel devrimin vaki olduğuna kaniiz; her an vaki olduğuna kaniiz. Biz teknoloji çağının çocuklarına başka türlü söz söylemeye kendimizde hak bulmuyoruz. Teknoloji çağının çocuklarına söylenecek söz bunlardan ibarettir. Toplumsal dinamğin, gidişin, o istikamet her birisini teker teker onlara vermek zorundayız. Bizim bırakabileceğimiz miras budur. Bütün dünya yeni toplumsal dinamikler etrafında dönüp doluyor. İngiltere'de yeni bir kontra - sosyal yapılmak için teklif var. Emek ve sermaye bir araya gelecekler, yeni bir İngiltere toplumu yaratacaklar. Sayın

Süleyman Demirel de oradan esinlenmiş olacak. Mirdal yeni kitabında bunu yazıyor.

Biraz evvel burada pamuk işçileri ve sairesi üzerine birtakım konuşmalar oldu da, dinlediğimiz zaman gerçekten 10 sene değil bir hayli geride bulunduğumuzu (hiç değilse ben de dahil olayım) anladım.

Efendiler, mukaddes mülkiyet hakkı üzerinde münakaşa açılalı, mülkiyet hakkının toplum yararına işlemediği sürece artık eski görkemli, töresel kudretini kaybettiğini anlamayan ülke galiba Türkiye yahut Türkiye'nin içinde bir kısım insanlar kaldı. Toplumsal ilerlemeler bunları doğurdu. İnsanlık tarihi budur. Bu değişir, değişir, değişir. Bu Tanrısaldır efendiler. Bunun önüne geçmeye kalkışanlar yanlış yoldadırlar dediğimiz zaman, 10 sene geridesiniz dediğimiz zaman doğruyu söylemiş olurlar.

Genel Başkanımız, «Ben milleti övmek için söyledim» diyor. Doğru. Tertemiz anlayış ve üslubüyle benim Genel Başkanımın sözlerinin o manaya, o maksada matuf olduğunu biliyorum. Gerçekten çok milletsever bir insandır, gerçekten insancıl bir insandır. Bu sabit bir gerçektir, ama ben olsaydım (Affımı isterim Sayın Genel Başkanımın) bunları yalnız milletimi sevdiğimden değil, milletime sevgimin gerçekleşmesini sağlayacak temel, vazgeçilmez, peşinde mutlake kosmaya mecbur hissettiğim gerçekler olarak daha da sert bir dille, daha da acı bir dille, daha da içe işleyici bir dille söyledim. Çünkü görevim oydu kanaatimca. Şahsi kanaatımı söylüyorum zaten. Önergemde de kendi imzam vardır.

Arkadaşlarım;

Koparılmak istenen fırtına, biraz evvel söylediğim gibi büyük sosyal mücadelenin çok basit bir görüntüsünü teşkil ediyor. Büyük mücadele, derinden derine yürüten toplumsal değişme mücadelesi... Artık herkes bu ülkede de, başka ülkelerde de eski dünyanın bütün değer yargılarını «unerevision déhhirant» diye (Önemli bir Fransız adamının deyimiyile söylemek istiyorum) gözden geçirerek; yarıcı bir gözden geçirmeye tabi tutuyor. Her türlü geriliği tasfiye etmek için dötrnala koşuyor.

Sosyalizm eskidi bir anlamda. Kapitalizm zaten çelişkileri içinde neredeyse «Mezemorta Mehmet Paşa» gibi sağa, sola yata, kalka gidip geliyor. Her ülkenin kendine göre gerçekleri var. Bunları anlayıp, bunları iyi değerlendirip, bunları iyi kompoze edip, iyi sistematize edip uyumlu ve tutarlı ekonomik politikaları, sosyal politikaları yapmak varken, burada, 23 Nisan'da söylenen nutuklara benzer eda-

larla bilmem efendim, büyük harekete uğramışlığın verdiği infial ile konuşmanın hiçbir faydası yoktur. Bu Parlamantonun gerçek fonksiyonu kaybolmuş oluyor.

Değerli arkadaşlarım, sözlerimi elbette bitirmem lâzım günün bu saatinde. Ancak, eğer izin verirsiniz Sayın Adalet Partisi Grubu Başkanı, galiba aslında kendisini fazlaca müteessir olmak, olmuş göstermek için, kelimelerin sertliğine ve şiddetine sarılmaktan başka yol bulamamış olacak ki, aslında gramer ya da mantık açısından pek de düzgün olmayan birtakım elfaz ile bir şeyler isnat etmiş, ama bir tuhaftır; «intak-ı hak» gibi, «siyasi emellerinin zebunu bir parlamenter, hem de Türkiye Cumhuriyetinin Başbakanı...» Sanıyorum ki, siyasi emellerinin zebunu olmayan siyasiler varsa işlerini bıraksınlar. Millete bugünkü Anayasa ve bugünkü hukuk rejimi içinde ancak siyasi emellerine; yani dünya görüşlerine, temel felsefelerine sımsıkı bağlı, gerçekten medenî cesareti olan, gerçekten aydın liderler hizmet edebilir. Vatan, millet edebiyatı yapıp Ankara'da parlamentoya veya bir arkadaşımın dediği gibi, bilmem ne yerde vatan, millet adına özel çıkarlar peşinde koşmanın zamanı geldi geçti, millet bunu anladı. Ancak siyasi emellerinin; yani dünya görüşünün zebunu olanlardır ki, makbul liderler olacaktır. Öyle zannediyorum ki, bizim Genel Başkanımız bu mertebeye erişti. Doğrusunu söylemek gerekirse ben dünya basınından izleyebildiğim kaçar sayın Genel Başkanımızın kısa dönem içinde Türkiye'nin millet olarak da, ülke olarak da şeref ve haysiyetine, eşine tarihte çokca rastlanmayacak insanlar gibi hizmet etti. İnaniyorum buna. Gerçekten hakikaten. (Lord Kinross'tan okudum, yabancı basından okudum, başka yerlerden okudum) bu mertebeye erişmiş bir kimseye, «siyasi emellerinin zebunu» demekle onu güya küçültmek istiyorsunuz. Türkiye'nin şerefini ve haysiyetini yüceltmış bir kişinin, bu emellerinin zebunu olduğu için yüceltmış bir kişinin ef'aline ve harekâtına yanlış teşhis koymuş olursunuz; kusura bakmayın Sayın Tokoğlu...

«Hal böyle iken Sayın Ecevit bile bile ve isteyerek meydana gelen Hükümet bunalımının üstesinden gelemeyince, bu defa kusuru Yüce Millet'in hür iradesinin mukaddes tecelligâhı olan Parlametoya yüklemek suçunu işlemiş böylece deruhte ettiği selâhiyet ve mesuliyetin ağırlığını idrakde acz göstermiştir...»

Bu kelimeler fevkalâde tumturaklı. Bir Hükümet Başkanı; kendisinden gelsin veya ortağından

gelsin veyahut da şartların getirmesi ile olsun, ülkenin kendisi eliyle bundan böyle ve ülke isterlerine uygun doğrultuda yöneltmesinin imkânsızlığını idrak etmiş olduğu sabit olur da, bu görevi bırakmak için çırpınırsa, işte bu sevindirici bir şeydir. Yoksa Sayın Çelikbaş'ın veya başka partilerin dediği gibi, «depo nöbeti bekleyen; kendisi unutulduğu zaman orada artık ne kadar tahammülü varsa kalabilip erimeye, yok edilmeye mahkûm edilen bir nöbetçi değildir, modern hükümetler ve devletlerin başkanları. Olmaz böyle şey... «Nöbet yeri terk edilmez.» sözü güzel bir askerî telkindir; ama nöbet yerine getirilen insanın canının, fiziğinin, nihayet moralinin sonu gelinceye kadar orada kalmasının doğuracağı mahzurlar hesaplanmaz, o durumda bulunan bir kişiden normal hizmet beklenir ve bu durum, o kişinin ve onun bağlı bulunduğu partisinin mahv-ı-kemnam olması için özel bir politika olarak uygulanırsa, bunun ne akılla, ne mantıkla, ne insafla ve ne de insanîyetle hiçbir ilişkisi yoktur.

Beş aydan beri bütün bu değirmen taşları sadece bizim üzerimize çevriliyor. İnsaf ediniz, beş gün de siz uğraşınız lütfen. Hakaret gördüğünüz zaman

ayağa kalktığınız şu günlerde size Hükümet tevdi edilmek istenildiği zaman nerelerdesiniz? Lütfediniz, çok iyi bildiğiniz Hükümet etme sanatını müteaddit defalar ele geçirdiniz. E, kendisinin anlayışına uygun biçimde hükümet etme imkânının kalmadığını söyleyen bir siyasî lidere lütfen saygı gösteriniz. Aksi takdirde, sizin saygınlığınızın azalacağından korkarım. Bu sizin saygınlığınızın azalacağından korkum, sizin bir yerde zafınızı teşkil etmeyip, demokrasinin zafını teşkil edeceği korkusu bende de hâkimdir. Sizi naçizane akla, mantığa, insafa ve aslında siyasî ahlâka davet ederim.

Saygılar sunarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Yüce Cumhuriyet Senatosunun sayın üyeleri, saat 18,30'a gelmiştir. Çoğunluğumuzun kalmadığı gözle ve kolaylıkla tespit edilebilir haldedir.

Çoğunluğumuz kalmamış olduğundan, 14 Kasım 1974 Perşembe günü saat 15,00'de toplanmak üzere 4 ncü Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 18,25

IV. - SORULAR VE CEVAPLAR

B) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu Siirt Üyesi Süreyya Öner'in Siirt'te DSİ'nin bir şubesinin açılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair soru önergesi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra'nın yazılı cevabı. (7/262)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını delâletlerinizi saygılarımla rica ederim.

Siirt Senatörü

Süreyya Öner

Soru :

Batman ilçesi kenarından akan Batman Çayının her iki yakasında mümbit arazi mevcuttur. Batman

Çayının Diyarbakır yakasında gerekli regülâtör ve tesisler yapıldığı halde Siirt yakasında parça, parça beldeler yapılmış ve çalışma çok noksan olarak o noktada bırakılmıştır.

a) Siirt yakasındaki geniş ve verimli arazinin taşkınlardan korunmaktan başka bu araziye sulamak için de boşuna akıp giden bu sudan faydalanılması yönünden bir çalışma varmıdır? Varsa bu çalışma hangi safhadadır? Yoksa ne zaman başlanacaktır?

b) Düzenleme ve disiplin altına alınmaya muhtaç zengin akar su kaynaklarına sahip Siirt ilinde bu kaynakların değerlendirilmesi bakımından Siirt'te DSİ'nin bir şubesinin açılması düşünülmekte midir?

T. C.

Enerji ve Tabii Kaynaklar 16 . 11 . 1974

Bakanlığı

Sayı : 112/052.5/1898

C. Senatosu Siirt Üyesi Sayın Süreyya Öner'in yazılı soru önergesi Hk.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 14 . 6 . 1974 gün ve 3926-2174/7-262 sayılı yazıları.

Cumhuriyet Senatosu Siirt Üyesi Sayın Süreyya Öner'in, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Siirt'te bir şube açılmasının düşünüldüğü düşünülmediğine ilişkin yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Cahit Kayra

Enerji ve Tabii Kaynaklar
Bakanı

Cumhuriyet Senatosu Siirt Üyesi Sayın Süreyya Öner'in, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Siirt'te bir şube açılmasının düşünüldüğü düşünülmediğine ilişkin yazılı soru önergesi cevabıdır.

Soru : Batman ilçesi kenarından akan Batman çayının her iki yakasında münbit arazi mevcuttur. Batman çayının Diyarbakır yakasında gerekli regülatör ve tesisler yapıldığı halde Siirt yakasında parça parça beldeler yapılmış ve çalışma çok noksan olarak o noktada bırakılmıştır.

Siirt yakasındaki geniş ve verimli arazinin taşkınlardan korunmaktan başka bu araziye sulamak için de boşuna akıp giden bu sudan faydalanılması yönünden bir çalışma var mıdır? Varsa bu çalışma hangi safhadadır? Yoksa ne zaman başlanacaktır?

Düzenleme ve disiplin altına alınmaya muhtaç zengin akarsu kaynaklarına sahip Siirt ilindeki bu kaynakların değerlendirilmesi bakımından Siirt'te DSİ'nin bir şubesinin açılması düşünülmekte midir?

Cevap :

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Siirt ilinde 1973 yılı sonuna kadar 3 adet müteferrik su işi konusu ikmal edilmiştir. Bunların toplam keşif bedeli 325 bin TL. dir. DSİ Genel Müdürlüğünün 1974 yılı programında 4.2 milyon TL. toplam keşif bedelli, 1975 ve sonraki yıllarda başlanacak 920 bin TL. keşif bedelli taşkın koruma işi bulunmaktadır.

Proje toplam yatırım bedeli 101,5 milyon TL. olan Batman - Silvan projesine, 1968 yılında başlamış ve 1977 yılında ikmal edilebilecek şekilde programlanmıştır.

Ayrıca istikşaf çalışmaları ikmal edilen Garzen - Ayşehatun projesi ile planlaması ikmal edilen Batman projesi de mevcuttur.

Batman çayının baz sarfiyatı ile Batman - Silvan Sağ sahilinde 7 890 ha. (78 900 dekâr) arazinin sulanması öngörülmüş, işin iki kısım halinde inşaa edilmesi projelendirilmiştir.

«Batman - Silvan sağ sahil sulaması regülatör inşaaatı» 1973 yılında tamamlanmış olup, maliyeti 11 150 000 TL.'dir.

«Batman - Silvan sağ sahil I. kısım inşaaatı» 15 350 000 TL. keşif bedelli olup, 1973 yılı sonunda tasfiye edilmiştir.

Halen ovanın 3 790 ha. lık kısmında sulama yapılmaktadır.

50 000 ha. lık II. kısım inşaaatı ile I. kısım noksan kalan işler 1974 yılı içinde ihale edilecektir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün yukarıda açıklanan faaliyetleri, bugün için Genel Müdürlüğünce Siirt'te bir şube açılmasını gerektirecek nitelikte görülmemektedir.

Bilgilerinize saygılarımla sunarım.

Cahit Kayra

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

2. — *Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Sami Turan'ın Almanya'da çalışan işçilerimizin çocuk zammına dair soru önergesi ve Çalışma Bakanı Önder Sav'ın, yazılı cevabı. (7/284)*

Cumhuriyetçi Güven Partisi

T. B. M. M. Gurupu

Başkanlığı

Sayı : 62

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun konunun önemi ve ivediliği gözönünde tutulmak suretiyle Çalışma Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyrulmasını saygılarımla rica ederim.

Kayseri Senatörü

Dr. Sami Turan

1. — *Almanya'da çalışan işçilerimizin çocuk zammı ile ilgili olarak Federal Almanya Parlamentosunca ve Federal Almanya Hükümetince yapılan değişiklik hazırlıklarından ve alınan kararlardan Türk Hükümeti ne zaman haberdar olmuştur? Kendi Kaynaklarımızdan gelen bilgilerin ve Federal Almanya Hükümetinin resmî teşebbüsünün Türk Hükümetine ulaştığı tarihler hangileridir? Bu resmî teşebbüsün muhtevası ne idi?*

2. — Türk Hükümeti gerekli karşı teşebbüslere geçmekte ve Federal Almanya Hükümetine cevap vermekte neden geçikmiştir? Milyonlarca yurttaşımızı, fedekâr işçilerimizi ve geride bıraktıkları ailelerini ilgilendirdiği kadar Türkiye'nin dış ödeme dengesini ve ekonomik kalkınma gücünü de yakından ilgilendiren bu konuda göze çarpan ihmal ve gecikme için, Kıbrıs bunalımının bir mazeret olarak gösterilmesinin hiçbir ciddiyet taşımayacağına kani değiliz miyiz?

3. — Türkiye ile Federal Almanya arasındaki sosyal güvenlik anlaşmasının feshi ile ilgili prosedür ve Federal Almanya'nın bu prosedürü harekete geçirdiği hakkındaki haberlerin doğruluk derecesi nedir? Türk Hükümeti bu konuda ve çocuk zamları uyumsuzluğuna bulunacak çözüm yolu konusunda ne düşünmektedir?

T. C.

Çalışma Bakanlığı 1. 11. 1974
Yurtdışı İşçi Sorunları
Genel Müdürlüğü
Sayı : 1102-3/7608

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı

İlgi : 15. 10. 1974 tarihli Kanunlar Müdürlüğü
işaretli 7/284 sayılı yazınız.

Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Sayın Sami Turan'ın, Federal Almanya'da bulunan işçilerimizin çocuk paraları hakkındaki ilgi de kayıtlı yazınız ekinde gönderilen suretine cevap olarak hazırlanan ilişik notun önerge sahibine iletilmesi hususunda gereğine müsaadelerinizi saygıyla arz ederim.

Önder Sav
Çalışma Bakanı

Federal Almanya'daki işçilerimizin çocuk paralarına ilişkin açıklama :

Federal Almanya'da vergi yükünün sosyal adaletle daha uygun bir biçimde dağılımını sağlamak, dağınık ve müphem hükümleri ihtiva eden vergi kanunlarını bir araya toplamak, gelirden indirim, vergi iadesi ve doğrudan çocuk parası ödenmesi şeklinde uygulanan aile yardımları konusunda tek bir sistem getirmek, artan enflasyon hızı nedeniyle çocukların bakım ve eğitim masraflarının aileye tahmil ettiği yükü hafifletmek gerekçeleriyle 3 ncü Vergi Reformu Kanunu adıyla anılan bir tasarinin Nisan 1974 ayı içinde Federal parlamentoya sevk edilmiş olduğu Bonn Çalışma Müşavirliğimizin 6.5.1974 tarihli 926 sayılı yazısından öğrenilmiştir. Daha sonra Dışişleri Ba-

kanlığımız 24.5.1974 tarihli 305-828-ESSD/691 sayılı yazı ile Bonn Büyükelçiliğinden bu konuda verilen bilgileri Bakanlığımıza iletilmiştir.

Alınan haberleri müteakip konu incelenmiş ve sözü geçen kanun tasarisinin vergi yükü ile çocuk paraları yönünden işçilerimizi de etkilemekte olduğu görülmüştür. Şöyle ki; tasarı, Federal Alman Cumhuriyeti sınırları içinde bulunan çocuklar ve Almanya'da en az 15 yıl yaşamış olanların çocukları için ödenmekte bulunan çocuk paralarının miktarını yükseltmekte, Almanya dışında bulunan çocuklar için buldukları ülkenin hayat şartları veya o ülkede uygulanan mevzuat gözönünde bulundurularak ne miktarda ödeme yapılacağını tesbit etmek hususunda Hükümete yetki vermektedir. Bunun yanında, yürürlükteki mevzuatta çocuk sayısına göre giderek artan vergiden muaf gelir miktarı kaldırılmakta buna karşılık bazı muafiyetlerin sınırları genişletilmekte ve yeni bir kı-sım muafiyetler getirilmektedir.

Tasarı, Almanya'da bulunan çocuklar için halen:

- 1 çocukta —
- 2 çocukta 25 DM.
- 3 ve 4 çocukta 60 DM.
- 5 ve müteakip 70 DM.

- 1. Çocukta 50. - DM
- 2. Çocukta 70. - DM

3. Ve müteakip her çocukta 120. - DM'a yükseltilmiştir.

Federal Alman Dışişleri Bakanlığı 30. 5. 1974 tarihinde Bonn Büyükelçiliğimize gönderdiği bir nota ile 1. 1. 1975 tarihinde yürürlüğe girecek olan yeni Vergi Reform Kanunu karşısında 1969'da değiştirilen 1964 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmemizin çocuk paralarına ilişkin 33 ncü maddesinin, işçilerimizin Türkiye'de bulunan çocuklarına 1. 1. 1975 tarihinden itibaren halen ödendiği miktarlarda çocuk parası ödenmesini sağlayacak biçimde değiştirilmesini önermiş ve bu değişikliğin yapılamaması halinde sözleşmenin feshi yoluna gidileceğini bildirmiştir.

Bu öneri karşısında, Federal Almanya'da çalışan işçilerimiz yanlarında bulunan çocukları için 1.1.1975 tarihinden itibaren yukarıda gösterilen arttırılmış çocuk parası ödemelerinden yararlanacaklar, Türkiye'de bulunan çocukları için ise halen almakta oldukları miktarlarda çocuk parası almaya devam edeceklerdir.

Federal Alman Dışişleri Bakanlığı bu konuda yapılacak görüşmeler için 24 - 26 Haziran 1974 tarihlerini önermiştir.

Benzeri muhtıralar, Federal Almanya'da işçisi bulunan diğer ülkeler Hükümetlerine de verilmiş ve görüşmelerin tarihi Federal Almanya Dışişleri Bakanlığınca planlanmıştır. Buna göre İspanya ile de 18 - 20 Haziran 1974 tarihlerinde müzakerelerde bulunulması gerekmekte iken İspanyollar müzakerelerin Haziran'ın son haftasına bırakılmasını istediklerinden görüşme tarihleri mufavakatımızla değiştirilmiş ve varılan karşılıklı mutabakat üzerine Türk - Alman müzakerelerinin 22 - 24 Temmuz 1974 tarihleri arasında Ankara'da yapılması kararlaştırılmıştır. Ancak 20 Temmuz günü başlayan 1 nci Kıbrıs Barış Harekâtımız sebebiyle müzakerelere katılacak Federal Alman Heyetinin ulaşım olanakları kalktığından ülkemize gelmesi mümkün olamamış ve müzakereler yıl sonundan önce olmak üzere ileri bir tarihe ertelenmiştir.

Ertelene kararının alınmasında Kıbrıs Barış Harekâtı yanında Almanya'nın İspanya, Yugoslavya ve Yunanistan'la bu konuda yapacağı görüşmeleri izleyebilmek olanağını elde edilmesi de etken olmuştur.

Ancak, Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin feshine ilişkin hükümleri, Sözleşmenin sona erdiği tarihten 3 ay önce yapılacak bir ihbarla feshedilebileceğini amir olduğundan, sözleşmede değişiklik önerisinin henüz görüşülememiş olması nedeniyle Federal Almanya 30 . 7 . 1974 tarihinde yeni bir nota ile sözleşmenin feshi ihbarında bulunmuştur. Yapılan ihbara göre, sözleşme 1 . 11 . 1974 tarihinden itibaren tümüyle yürürlükten kalkmaktadır. Ancak notada belirtildiği üzere 31 . 10 . 1974 ten önce çocuk paraları konusunda bir anlaşmaya varıldığı takdirde yapılan ihbar geri alınacaktır.

Müzakerelerin ertelenmesinden sonra diğer ülkelerin Federal Almanya ile bu konuda yaptığı görüşmeler ve vardıkları anlaşmalar izlenilmiş ve bu arada kanunlaşan tasarı işçilerimizin yararları ve zararları gözönünde bulundurularak incelenip değerlendirilmiş ve yapılan temaslar sonucunda görüşmelere 8 Ekim 1974 tarihinde Ankara'da başlanması kararlaştırılmıştır.

8 Ekim 1974 günü Dışişleri Bakanlığında başlayan görüşmelerde işçilerimizin Türkiye'deki çocuklarına, her şeyden önce bir sosyal adalet ilkesi olarak 1 . 1 . 1975 tarihinden itibaren Federal Almanya'da bulunan çocuklara ödenecek çocuk paralarının aynen ödenmesi gerektiği ve bunun Ortak Pazarın kabul

etmek eğiliminde bulunduğu «İstihdam Ülkesi» Prensibine de uygun olduğu belirtilmiştir.

Buna karşılık Federal Alman yetkilileri yabancı ülkelerde bulunan işçi çocukları için ödenen miktarlarda hiçbir azaltma yapılmadığını, ancak Almanya'da artan hayat pahalılığı ve enflasyondan ötürü Federal Almanya sınırları içinde bulunan çocuk paralarını yükseltildiğini, yabancı işçilerin çocuk parası konusunda ülkeler bakımından bir ayırım yapılmadığını, ifade etmişlerdir.

Müzakerelerde böylece ortaya çıkan görüş ayrılığı üzerine Türk Heyeti, 15 Ekim 1974'te Lüksemburg'ta yapılacak AET Bakanlar Kurulunda aile yardımları konusunun ele alınacağını gözönünde bulundurarak Federal Alman Heyetince önerildiği gibi görüşmelere 22 Ekim de Bonn'da devam edilmesini uygun görmüştür.

22 Ekimde Bonn'da başlayan müzakereler sonunda 25 Ekim 1974 günü bir «Ara Anlaşması» imzalanmış bulunmaktadır. Geçici nitelikte olan bu anlaşmaya göre F. Almanya'da çalışan işçilerimizin yurtda yaşayan çocukları için, ileride yeniden bir düzenleme yapılınca kadar F. Alman Hükümetince 1 . 1 . 1975 tarihinden itibaren diğer her hangi bir menşe ülkesindeki yabancı işçi çocukları için yapılan anlaşmalar çerçevesinde ödenen en yüksek düzeydeki çocuk paraları aynen ödenecektir.

Konu üzerinde mutabakatın sağlanıp Ara Anlaşmasının imzalanmış olmasından sonra F. Alman Hükümeti Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin feshi için 30.7.1974 tarihli ihbarın yapılmamış kabul edildiğini bildirmiştir.

İmzalanan Ara Anlaşması gereği olarak F. Almanya'da çalışan işçilerimizin Türkiye'de bulunan çocukları için 1.1.1975'ten itibaren

| | |
|-------------------|----------|
| 1 nci çocuk için | 10.— DM. |
| 2 nci çocuk için | 25.— DM. |
| 3 ve 4 çocuk için | 60.— DM. |
| müteakipler için | 70.— DM. |

ödenecektir. Ayrıca Ortak Pazarla mevcut Katma Protokol uyarınca ilişkilerimiz nedeniyle, diğer ülkelere (İspanya, Yunanistan, Portekiz ve Yugoslavya) farklı bir durumda olduğumuz kabul edilmiş ve müzakereler sonunda düzenlenen protokolle bu husus belirtilmiştir. Buna göre; Türk işçilerinin diğer Ortak Pazar ülkelerinde oturan çocuklar için F. Almanya'da oturuyormuş gibi çocuk parası ödeneceği belirtilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu

GÜNDEMİ

4 NCÜ BİRLEŞİM

12 . 11 . 1974 Salı

Şaat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

1. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Belig Beler'in, yurt dışında mahkûm olan Türklere dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/8)

2. — Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal'ın 30 Ocak 1972 tarihli Ankara Bayram Gazetesinde neşredilen bir yazıya dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/10)

3. — Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın, tarım ürünlerinin fiyatlarına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/18)

4. — Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın, haşhaş ekiminin yasaklanmasına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/20)

5. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mehmet Feyyat'ın, hâkimlerin görevlerinden başka herhangi bir görev yapıp yapamayacağına dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/29)

6. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal'ın toprak kayması sonucu afete maruz kalan vatandaşlara dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/30)

7. — Cumhuriyet Senatosu Zonguldak Üyesi Ahmet Demir Yüce'nin, Türkiye İş Bankası Anonim Şirketine dair Maliye Bakanından sözlü sorusu (6/31)

8. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Necip Mirkelâmoğlu'nun Hilâfetin kaldırılışının 50 nci yıldönümü nedeni ile PTT İdaresince bastırılması programlanan pul emisyonundan vazgeçilmiş olması sebebi- ne dair, Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/32)

9. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız'ın, mahkeme tutanakları ile yapılan iddia ve haberlere dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/26)

10. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Belig Beler'in, İzmir'de vukubulan müessif uçak kazasına dair, Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/27)

11. — Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Fethi Çelikbaş'ın, TRT Genel Müdürüne dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/33)

12. — Cumhuriyet Senatosu Sivas Üyesi Hüseyin Öztürk'ün, A. E. G., Telefonken Şirketleriyle yapılan sözleşmeye dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/34)

13. — Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Fethi Çelikbaş'ın, tütün taban fiyat politikasına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/35)

14. — Cumhuriyet Senatosu Siirt Üyesi Süreyya Öner'in, Tekel İdare binasına dair Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü sorusu (6/36)

15. — Cumhuriyet Senatosu Zonguldak Üyesi Ahmet Demir Yüce'nin, Ankara Atatürk Lisesi Müdürüne dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/37)

16. — Cumhuriyet Senatosu Siirt Üyesi Süreyya Öner'in, Siirt ilinin televizyon yayınlarından faydalanması hususunda neler düşünüldüğüne dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü sorusu (6/38)

17. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüseyin Kalpaklıoğlu'nun yurt dışından hibe olarak gönderilen arabalara dair, Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü sorusu (6/39)

18. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüseyin Kalpaklıoğlu'nun, Kayseri Merkez İlçesine bağlı Güneşli Nahiyesinde yapılmakta olan Ziraat Okulu inşaatına dair Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanından sözlü sorusu (6/40)

19. — Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Cemâlettin İnkaya'nın, şeref tribününe ve resmî araba ile stadyuma gelenlere dair Gençlik ve Spor Bakanından sözlü sorusu (6/43)

20. — Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Oral Karaosmanoğlu'nun, TARIŞ Anasözleşmesinin bazı hükümlerinin neden değiştirildiğine dair Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanından sözlü sorusu (6/44)

21. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu'nun, Ankara İmar Limited Şirketi hakkında İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/45)

22. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu'nun, tırpan ithaline dair Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanından sözlü sorusu (6/46)

23. — Cumhuriyet Senatosu Giresun Üyesi Sabahattin Orhon'un, fındık taban fiyatına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/47)

24. — Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Hüsamettin Çelebi'nin Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Bilim Kuruluna dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/48)

25. — Cumhuriyet Senatosu Mardin Üyesi Mehmet Ali Arıkan'ın, T.P.A.O. Genel Müdürlüğü ile Batman İşletme Müdürlüğünde vukubulan bazı emekli işlemleri ve atamalara dair, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/49)

26. — Cumhuriyet Senatosu Mardin Üyesi Mehmet Ali Arıkan'ın, İskenderun Demir - Çelik Sanayiine dair, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/50)

27. — Cumhuriyet Senatosu Afyon Karahisar Üyesi Kemal Şenocak'ın, Afyon Karahisar İli Dazkırı Kaymakamı hakkında hazırlanan müfettiş raporuna dair, İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/51)

28. — Cumhuriyet Senatosu Kırşehir Üyesi Halil Özmen'in, buğday ithaline dair, Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanından sözlü sorusu. (6/52)

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçligil'in, Ankara İmar Limited Şirketine dair Senato araştırması isteyen önergesi (10/2)

2. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, Sosyal Sigortalar Kurumunun içinde bulunduğu duruma dair Senato araştırması isteyen önergesi (10/3)

3. — Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı ile Uçak Servisi Anonim Ortaklığının durumuna dair Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu raporu ve ek raporu (10/33) (Dağıtma tarihi : 3 . 3 . 1973)

4. — Cumhuriyet Senatosu Giresun Üyesi İhsan Topaloğlu ile İstanbul Üyesi Fikret Gündoğan'ın, yurdumuzdaki enerji darlığının nedenleri ve çözüm yolları konusunda Senato araştırması isteyen önermeleri (10/6)

5. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, mason localarına dair Senato araştırması isteyen önergesi. (10/7)

6. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, Kızılay altgeçidi ve çarşı yapımı inşaatına dair Senato araştırması isteyen önergesi. (10/9)

7. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçligil'in, Millî Eğitim Bakanlığının 7.2.1974 tarih ve özel 000.01/114 sayılı tamimi ve bu tamime göre yapılan tayinler hakkında Senato araştırması isteyen önergesi (10/10)

8. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Necip Mirkelâmoğlu'nun, Atatürk Devrimleri ve Devletin temel ilkeleriyle ilgili işlemler hakkında Senato araştırması isteyen önergesi (10/11)

9. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Sami Turan ile Cumhurbaşkanı'nca seçilen üye Fethi Çelikbaş'ın 11 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameye müsteniden TRT Genel Müdürlüğüne yapılan atamaya dair Senato araştırması isteyen önermeleri (10/12)

10. — Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal ve 9 arkadaşının, Millî Eğitim Bakanı tarafından yapılmış olan tayin ve nakil tasarrufları hakkında Senato araştırması isteyen önergesi (10/13)

11. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanı'nca seçilen Üye Özer Derbil ve 3 arkadaşının, Elektrofer Firmasına verilen teşvik ve ithal belgeleri ile bu firmanın gümrük işlemleri hakkında Senato Araştırması isteyen önermeleri. (10/14)

12. — Kütahya eski Milletvekili Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarih ve 71 sayılı haftalık karar cetvelindeki 5872 sayılı İhsan Ünese'n'e ait kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/160) (S. Sayısı : 360) (Dağıtma tarihi : 12 . 6 . 1974)

13. — Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı haftalık karar cetvelindeki 5871 sayılı Şerife Önkâl'a ait kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/163) (S. Sayısı : 361) (Dağıtma tarihi : 13 . 6 . 1974)

14. — Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı haftalık karar cetvelindeki 5875 sayılı Ayşe Dursun'a ait kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/162) (S. Sayısı : 362) (Dağıtma tarihi : 13 . 6 . 1974)

15. — Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun

12 . 11 . 1969 tarih ve 71 sayılı haftalık karar cetvelindeki 5895 sayılı Bekir Sıtkı İzmirli'ye ait kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/161) (S. Sayısı : 363) (Dağıtma tarihi : 12 . 6 . 1974)

16. — Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı haftalık karar cetvelindeki 5876 sayılı Mehmet Fuat Tanrıseven'e ait kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/159) (S. Sayısı : 364) (Dağıtma tarihi : 12 . 6 . 1974)

17. — Ziya Müezzinoğlu'nun (Eski Maliye Bakanı - dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 8 . 6 . 1972 tarih ve 128 sayılı haftalık karar cetvelindeki 15558 sayılı Aziz Ronabar'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/164) (S. Sayısı : 365) (Dağıtma tarihi : 12 . 6 . 1974)

18. — Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 10 . 5 . 1972 tarih ve 15561 sayılı kararı ile 12 . 6 . 1973 tarih ve 28, 20 . 6 . 1974 tarih ve 28 sayılı raporları (Cumhuriyet Senatosu 4/131) (S. Sayısı : 279'a 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 28 . 6 . 1974)

19. — Kütahya Milletvekili eski Maliye Bakanı Mesut Erez'in, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5873 sayılı Şevket Rozkurt'a, 5878 sayılı Şefika Sertkan'a, 5879 sayılı Nuriye Karabulut'a, 5880 sayılı Fatma Hikmet Göymen'e, 5881 sayılı Özgül Ertunç'a, 5882 sayılı Mesut Tuğrul Oymak'a 5883 sayılı Fatma Müeyyed Genç'e, 5884 sayılı Vedia Şen'e, 5885 sayılı Asiye Gündüz'e, 5886 sayılı Naciye Mutlu'ya, 5887 sayılı Neşet Eray'a, 5888 sayılı Şerife Azrak'a, 5889 sayılı Ahmet Acar'a, 5890 sayılı Şevkiye Şengelen'e, 5891 sayılı Feride Nezahat Anarman'a, 5892 sayılı Mecit Solmaz'a ve 5893 sayılı Asiye Ünsaldı'ya ait kararların Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (Cumhuriyet Senatosu 4/135) (S. Sayısı : 314'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 28 . 6 . 1974)

20. — Ziya Müezzinoğlu'nun (Eski Maliye Bakanı - dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 11 . 1970 tarih ve 15 sayılı Haftalık Karar cetvelindeki 1274 sayılı Tahir Şanlı'ya ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı

Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/169) (S. Sayısı : 377) (Dağıtma tarihi : 27 . 6 . 1974)

21. — Ali Rıza Uzuner'in, (Eski Çalışma Bakanı) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 10 . 1 . 1972 tarih ve 34 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2510 sayılı Emine Şinik'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/168) (S. Sayısı : 378) (Dağıtma tarihi : 27 . 6 . 1974).

22. — İstanbul Milletvekili (Eski Millî Savunma Bakanı) İlhami Sançar'ın Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 21 . 6 . 1973 tarih ve 159 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 19065 sayılı Bekir Şirin'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/166) (S. Sayısı : 379) (Dağıtma tarihi : 28 . 6 . 1974)

23. — Konya Milletvekili (Eski Tarım Bakanı) Bahri Dağdaş'ın Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 19 . 6 . 1967 tarih ve 29 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2144 sayılı Mürüvet Gökşin'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/167) (S. Sayısı : 380) (Dağıtma tarihi : 28 . 6 . 1974)

24. — Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Orhan Süersan'ın Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5894 sayılı Kararının Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (C. Senatosu 4/81 - 4/22) (S. Sayısı : 1574'e 2 nci ek) (Dağıtma tarihi : 28 . 6 . 1974)

25. — Kırklareli eski Milletvekili M. Orhan Türkkân'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 7 . 1967 tarihli ve 38 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2942 sayılı Kararının Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (C. Senatosu : 4/80 - 4/23) (S. Sayısı : 1575'e 2 nci ek) (Dağıtma tarihi : 28.6.1974)

26. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 28 . 5 . 1969 tarih ve 64 sayılı

Haftalık Karar Cetvelindeki 5133 sayılı Pakize İzbul'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/197) (S. Sayısı : 383) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

27. — Kütahya eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 28 . 5 . 1969 tarih ve 64 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5129 sayılı Lâtfiye Doğdu'ya ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/196) (S. Sayısı : 384) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

28. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 887 sayılı Fatma Boy'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu 4/195) (S. Sayısı : 385) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

29. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 886 sayılı Fatma Ayla Ergun'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/194) (S. Sayısı : 386) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

30. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 885 sayılı Gülayşe Kış'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/193) (S. Sayısı : 387) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

31. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 884 sayılı Saniye Tokmak'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Ge-

nel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/192) (S. Sayısı : 388) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

32. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 883 sayılı Hicriye İlker'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/191) (S. Sayısı : 389) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

33. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 882 sayılı Hayriye Özaskan'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/190) (S. Sayısı : 390) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

34. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 881 sayılı Şerife As'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/189) (S. Sayısı : 391) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

35. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 880 sayılı Zeynep Karataş'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/188) (S. Sayısı : 392) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

36. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 879 sayılı Kudret Aydın'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/187) (S. Sayısı : 393) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

37. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 878 sayılı Safiye Gençtürk'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/186) (S. Sayısı : 394) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

38. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 877 sayılı Halide Nom'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/185) (S. Sayısı : 395) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

39. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 30 . 6 . 1970 tarih ve 8 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 875 sayılı Naciye İzgi'ye ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/184) (S. Sayısı : 396) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

40. — Sait Naci Ergin'in (Eski Maliye Bakanı - dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 11 . 1970 tarih ve 15 sayılı Haftalık karar Cetvelindeki 1275 sayılı Muteber Alemdar'a ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/183) (S. Sayısı : 397) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

41. — Sait Naci Ergin'in (Eski Maliye Bakanı - dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 27 . 3 . 1968 tarih ve 53 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 4263 sayılı Gülhan Erkul vekili Avukat M. Salih Yurdakuler'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/182) (S. Sayısı : 398) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

42. — Ziya Müezzinoğlu'nun (Eski Maliye Bakanı - dışardan) Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 8 . 6 . 1972 tarih ve 128 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 15564 sayılı Kemal Derin'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/181) (S. Sayısı : 399) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

43. — Kütahya Eski Milletvekili (Eski Maliye Bakanı) Mesut Erez'in Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 28 . 5 . 1969 tarih ve 64 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5106 sayılı Nuri Öner'e ait kararın tatbik edilemeyeceğine dair yazısı ve 140 sayılı Kanunun 12 nci maddesi gereğince kararın Genel Kurulda görüşülmesine dair Dilekçe Karma Komisyonu raporu (C. Senatosu : 4/199) (S. Sayısı : 402) (Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1974)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER



